

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARININ ÇALIŞAN VE
ÇALIŞMAYAN ANNELERDEKİ OBSESİF-KOMPÜLSİF
BELİRTİLER VE OBSESİF İNANIŞLAR İLE İLİŞKİSİ**

CEYDA CEVHERİ

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Oğuz TAN

İstanbul, 2018

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARININ ÇALIŞAN VE
ÇALIŞMAYAN ANNELERDEKİ OBSESİF-KOMPÜLSİF
BELİRTİLER VE OBSESİF İNANIŞLAR İLE İLİŞKİSİ**

**CEYDA CEVHERİ
154102061**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Oğuz TAN**

İstanbul, 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 154102061
Öğrenci Adı Soyadı	: Ceyda Cevheri
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Oğuz Tan
Tezin Başlığı	: ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARININ ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ANNELERDEKİ OBSESİF-KOMPÜLSİF BELİRTİLER VE OBSESİF İNANIŞLAR İLE İLİŞKİSİ

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 21.06.2018	Saati	: 10.00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU			
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ..... ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDEDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BİRLİĞİ ile REDEDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd. Doç. Dr. Oğuz Tan	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Emre Tolun Arıcı	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Tuğba Arzu Özal İldeniz	

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çalışan ve Çalışmayan Annelerdeki Obsesif-Kompulsif Belirtiler ve Obsesif İnanışlar İle İlişkisi" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih 21/06/2018

Ad, SOYAD

Ceyda CEVHERİ

İmza

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın planlanması ve gerçekleşmesinde bana rehberlik eden ve fikirleriyle özellikle konumu belirleme aşamasında oldukça yol gösteren danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Oğuz Tan'a rehberliği ve yardımları, ilgisi için teşekkür ederim. İlgi alanım olan obsesif-kompulsif bozukluk hakkında ve diğer anksiyete bozuklukları ile ilgili 1 yıl boyunca mesleki tecrübe kazandıran ve mesleki olarak çok şey öğrendiğim değerli hocam Dr. Cengiz Demirsoy'a ve yine burada çalışma fırsatı veren ve yönlendiren, sonrasında da tez danışmanlığımı yapan değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Oğuz Tan'a teşekkürlerimi sunarım. Hayatım boyunca bana her türlü maddi ve manevi desteği sağlayan, her türlü fedakarlığı yapan babam Ö. Faruk Cevheri'ye, annem Ayşe Cevheri'ye, üzerinde emeği çok olan teyzem Fatma Saatçı'ya, her zaman beni destekleyen ve yardımcı olan ablalarım Necla Cevheri Saatçı, Esra Cevheri Alataş ve F. Zehra Cevheri Ağan'a ve diğer aile üyelerime sonsuz teşekkürler.

Ceyda Cevheri

(Cevheri,Ceyda, Yüksek Lisans, İstanbul, 2018)

**ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARININ ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN
ANNELERDEKİ OBSESİF-KOMPÜLSİF BELİRTİLER VE OBSESİF
İNANIŞLAR İLE İLİŞKİSİ**

ÖZET

Bu araştırma; annelerin çalışma durumlarının, obsesif kompulsif belirtilerinin, obsesif inanışlarının ve sosyodemografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarını ne şekilde etkilediğinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Şanlıurfa’da yaşayan, 0-18 yaş arası çocuğu olan 30 çalışan ve 30 çalışmayan olmak üzere toplam 60 anne araştırmaya katılmıştır.

Katılımcılara,“Sosyo-demografik Veri Formu”, “Padua Envanteri”, “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği” ve “Obsesif İnançlar Ölçeği” veri toplama araçları uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; çalışan annelerin çalışmayan annelere göre aşırı koruyucu annelik tutumunu daha çok benimsediği; demokratik tutum, ev kadınlığını reddetme, karı-koca geçimsizliği, ve disiplin tutumunun annenin çalışma durumundan etkilenmediği görülmüştür. Obsesif-kompulsif özelliklerden, öz bakım ritüelleri yüksek olan olan annelerin daha az disiplin tutumunu benimsedikleri; aşırı koruyucu, ev-kadınlığını reddetme,karı-koca geçimsizliği ve demokratik tutumlarını ise etkilenmediği görülmüştür. Obsesif inançlardan sorumluluk tehdit algısı yüksek olan annelerin ise karı-koca geçimsizlik oranlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Annelerin eğitim seviyeleri ve ekonomik düzeylerinin yükselmesi ile aşırı koruyucu tutumlarının, ev kadınlığı rolünü reddetme eğilimlerinin ve disiplin tutumlarının arttığı; demokratik tutum ve karı-koca geçimsizlik tutumlarının etkilenmediği görülmüştür. Annelerin yaşının olgunlaşması ile daha çok demokratik tutumu benimsedikleri görülmüştür. Çocuk sayısının ise çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemediği görülmüştür.

Bu çalışma kollektivist bir kültüre sahip olan Şanlıurfa’da annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını literatüre kazandırmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, disiplin tutum ve aşırı korumacı tutumun demokratik tutuma göre daha çok benimsen

içi; bu yüzden kültürün etkisinin önemli olduğunu düşündürmüştür. Gelecek alışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: ocuk Yetiştirme Tutumları, Ebeveyn Tutumları, alışan Anne, alışmayan Anne, Obsesif-Kompülsif Belirtiler, Obsesif İnançlar

(Cevheri,Ceyda, Master’s Degree, Istanbul, 2018)

The relationship between child rearing attitudes of employed and unemployed mothers and their obsessive compulsive symptoms and obsessive beliefs

SUMMARY

The purpose of this study was to analyse how employment status, obsessive compulsive symptoms, obsessive beliefs and socio demographic variables affect parental attitudes toward childrearing practices. 60 mothers with children 0-18 years old were participated including 30 employed and 30 unemployed mothers in Şanlıurfa. “Socio-demographic data form” “Padua Inventory” “Parental Attitude Research Instrument” and “Obsessive Beliefs Questionnaire” were applied. According to research; employed mothers were more overparenting attitudes than unemployed mother. Democratic parental attitudes, attitudes toward hostility and rejection,attitudes toward marital discord, and authoritarian parental attitudes were investigated here not affected from working status. Higher level of dressing/grooming compulsions which have obsessive compulsive symptoms were associated with decreased level of authoritarian parenting. On the other hand, obsessive compulsive symptoms did not affect attitudes toward overparenting, attitudes toward hostility and rejection,attitudes toward marital discord, democratic parental attitudes. Attitudes toward marital discord were seen fewer in mothers with higher level of responsibility and threat estimation. Mothers with higher levels of education and income were more overparenting, attitudes toward hostility and rejection and authoritarian parental attitudes than mothers with lower education levels and income. On the other hand, levels of education and income did not affect to democratic parental attitudes and attitudes toward hostility and rejection. Democratic parental attitudes increased with mother’s age. Number of children did not affect to child rearing attitudes.

This study contributes to the literature on mothers’ attitudes toward childrearing practices in Şanlıurfa that is collectivist culture. According to the study, overparenting and authoritarian parental attitudes were seen more than democratic parental attitudes, so culture is a determinant factor on the result. Also, recommendations were also generated for further research.

Key words: Child Rearing Attitudes, Parental Attitudes, Employed Mother, Unemployed Mother, Obsessive Compulsive Symptoms, Obsessive Beliefs

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI.....	i
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Araştırmaya İlişkin Bilgiler.....	2
1.2.Araştırmanın Amacı.....	2
1.3.Araştırmanın Önemi.....	2
1.4.Araştırma Hipotezleri.....	3
1.5.Araştırmanın Kısıtlılıkları.....	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
İLGİLİ LİTERATÜR.....	5
2.1.Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	5
2.1.1.Baskıcı Otoriter Tutum.....	5
2.1.2.Demokratik Tutum.....	6
2.1.3.Aşırı Koruyucu Tutum.....	7
2.1.4.Aşırı İzin Verici Tutum (Çocuk Merkezli).....	7
2.1.5.Dengesiz Kararsız Tutum.....	8
2.1.6.İlgisiz Tutum.....	8
2.2.Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Faktörler.....	9
2.2.1. Kültür Yapısı.....	9
2.2.2.Sosyo-Ekonomik Faktörler.....	11
2.2.3.Ebeveynin Eğitim Seviyesi.....	12

2.2.4.Ebeveynin Dini Hassasiyeti.....	12
2.3.Çalışan ve Çalışmayan Anneler.....	13
2.4.Türkiye’de Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	15
2.5.Takıntı Zorlantı Bozukluğu (Obsesif Kompulsif Bozukluk).....	17
2.6.Takıntı-Zorlantı Bozukluğu ÇocukYetiştirme Tutumuna Etkisi.....	18
2.7.Takıntı Zorlantı Bozukluğunun Eş İlişkilerine Etkisi.....	19
2.8.Obsesif İnançlar.....	19
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	22
YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırmanın Modeli.....	22
3.2. Evren ve Örneklem.....	22
3.3. Veri Toplama Araçları.....	22
3.3.1 Sosyodemografik Veri Formu.....	22
3.3.2 Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ) (Parental Attitude Research Instrument (PARI).....	23
3.3.3. Padua Envanteri.....	24
3.3.4.Obsesif İnanışlar Ölçeği- 44 (OIÖ-44).....	24
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	25
BULGULAR.....	25
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	56
TARTIŞMA SONUÇ.....	56
SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER.....	61
KAYNAKÇA.....	62
EK-1. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	69
EK-2. Sosyodemografik Bilgi Formu	70
EK-3. Padua Envanteri.....	71
EK-4. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ).....	74
EK-5. Obsesif İnançlar Ölçeği-44 (OIÖ-44).....	78
EK-6. Özgeçmiş.....	82

KISALTMALAR

AHÇYTÖ: Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği

DSM 5: Ruhsal Hastalıkların Tanısal ve Sayımsal El kitabı

OİÖ-44: Obsesif İnanışlar Ölçeği- 44

OKB: Obsesif Kompulsif Bozukluk

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Kişisel Bulgular

Tablo 2. Obsesif-Kompulsif Belirtilerin Betimsel İstatistikleri

Tablo 3. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Betimsel İstatistikleri

Tablo 4: Obsesif İnançların Betimsel İstatistikleri

Tablo 5: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi

Tablo6:Obsesif Kompulsif Belirtilerin Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

Tablo7:Aile Hayatı Ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

Tablo8:Obsesif İnançların Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

Tablo 9:Obsesif Kompulsif Belirtilerin Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Tablo 10:Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Tablo 11:Obsesif İnançların Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Tablo 12:Obsesif Kompulsif Belirtilerin Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Tablo 13:Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Tablo 14: Obsesif İnançların Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Tablo 15: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Yaş Açısından İncelenmesi

Tablo 16: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Psikiyatrik Tanı ve Tedavi Alma Durumu Açısındanİncelenmesi

Tablo 17: Obsesif İnançlar ile Padua Envanteri Ölçek ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki

Tablo 18: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Aşırı Koruyucu Anneliğe Etkisi

Tablo 19: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Demokratik Eşitliğe Etkisi

Tablo 20: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Ev Kadınlığını Reddetmeye Etkisi

Tablo 21: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Karı-Koca Geçimsizliğine Etkisi

Tablo 22: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Disipline Etkisi

Tablo 23: Annenin Obsesif İnanışlarının Aşırı Koruyucu Anneliğe Etkisi

Tablo 24: Annenin Obsesif İnanışlarının Demokratik Eşitliğe Etkisi

Tablo 25: Annenin Obsesif İnanışlarının Ev Kadınlığını Reddetmeye Etkisi

Tablo 26: Annenin Obsesif İnanışlarının Karı-Koca Geçimsizliğine Etkisi

Tablo 27: Annenin Obsesif İnanışlarının Disipline Etkisi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Aile toplumun temel taşı olup, toplumun en küçük birimidir. Aile, insan hayatı için vazgeçilmez bir öneme sahiptir ve insanların her şeyi ilk olarak öğrendiği ve deneyimlediği, tüm ihtiyaçlarının karşılanabileceği en doğal yerdir (Nazlı, 2014). Aile, çocuğun kişilik gelişimi, karakterinin şekillenmesi, psiko-sosyal gelişimi, ruh ve beden sağlığı açısından önemli bir role sahiptir. Bu sebeple, aile ilişkileri, anne-babanın birbirleri ile ve çocukları ile ilişkileri, kardeşlerin birbirleri ile olan ilişkileri çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesi açısından oldukça önemlidir. Sağlıklı aile ilişkilerinin bulunmaması ise, çocuğun duygusal, bedensel ve zihinsel gelişimini olumsuz olarak etkilemektedir (Yavuzer, 1989).

Çocuk psikolojisi ve çocuk eğitimi her zaman önemli bir konu olmuştur ve eski dönemlerden itibaren bunun üzerine düşünüldüğü görülmektedir. Çocuk alanında çalışmaları olan eğitimci Comenius 1600'lü yıllarda, çocuğun bireyselliğine vurgu yapmıştır ve çocukların ilgi ve yeteneklerinin farkına varılmasının öneminden bahsetmiştir. Ünlü Filozof Rousseau, çocuğun özgür olarak ilgi ve yeteneklerini ifade etmesinin çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişim göstermesi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Ünlü Türk-İslam filozoflarından İbni Sina, sevgi çerçevesinde inşaa edilen çocuğun neyi ne zaman talep ettiğine ve bunları göz önünde bulundurarak çocuğa yaklaşılması gerektiğinin önemli olduğuna, böylelikle çocukların huylarının dengeli ve uyumlu tutulabileceğine, çünkü bunun sayesinde çocukların aşırı öfke, korku ve üzüntülerden korunabileceğinden bahsetmiştir. Gazzali ise, çocuğu eleştirme ve kınamanın çocuk açısından zararlı olduğunu ve çocuğun söz dinlememesine ve kötü davranışlar sergilemesine sebep olduğunu söylemiştir. Onun yerine çocuğun güzel hareketlerinin övülmesi ve bunları pekiştirmek için ödüllendirmenin öneminden bahsetmiştir (akt. Yavuzer, 1990).

Çocuk yetiştirme tutumları, çocukların ruhsal gelişimi açısından oldukça önemli bir yeri bulunmakla birlikte, çocuklukta ve ileriki dönemlerinde içe yönelim veya dışa yönelim ile ilgili sorunlara yol açabilmektedir (Williams vd., 2009). Literatürde, çocuk yetiştirme tutumlarının hangi faktörlerle etkilendiği ve hangi tutumun ne gibi etkileri olduğu ko-

nusunda oldukça kaynak bulunmaktadır. Bu araştırma ile annenin çalıma hayatında olup/olmamasının çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi ve annenin obsesif kompulsif özellik obsesif inançlarının çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi incelenmiştir.

1.1.Araştırmaya İlişkin Bilgiler

Araştırma, Temmuz 2017- Aralık 2017 tarihleri arasında araştırmaya katılmayı kabul eden 0-18 yaş arasında en az 1 çocuğu bulunan 30 çalışan ve 30 çalışmayan anneye, sosyo-demografik veri formu, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği, Padua Envanteri, Obsesif İnanışlar Ölçeğini içeren anket formu verildi. Katılımcıların hepsi gönüllü olarak çalışmaya katılmış olup, anket formunun tamamını doldurarak araştırmacıya teslim etti. Bu araştırma,Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığından etik onay alınarak yapılmıştır.Araştırmayamaya dahil etme kriterleri, kadın olmak, 0-18 yaş arasında en az bir çocuğa sahip olmak, 18 yaşından büyük olmak, evli olmak ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmektir. Araştırmadan çıkarılma kriterleri ise kişinin engelli çocuğunun bulunması, çocuk kaybı yaşamak ve eşinden ayrılmış olmaktır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Çocuk yetiştirme tutumlarının çalışan ve çalışmayan annelerdeki obsesif kompulsif özellikler ve obsesif inanışlarla ilişkisinin analiz edilmesi, çocuk yetiştirme tutumlarının çalışan ve çalışmayan anneler arasındaki ilişkisinin icelenmesi; obsesif kompulsif özelliklerin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi; obsesif inanışların çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi ve obsesif kompulsif özellik ve obsesif inanışların çalışan ve çalışmayan kadınlardaki durumu incelenmiştir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Çocuk yetiştirme tutumlarının çocuk üzerindeki etkisinin çok önemli bir yerinin olduğu, birçok çocuk yetiştirme tutumunun olduğunun ve bunun birçok faktörden etkilendiği bilinmektedir. İnsanların hayatında bu kadar önemli bir yerinin olması, ve çocuk yetiştirme tutumlarının hangi faktörlerden etkilendiği ve ne gibi etkilerinin

olduğunun bilicinde olmak oldukça önemlidir.Bu bağlamda, günümüzde annelerin çalışma hayatına katılımlarının yaygınlaşması, bunun ebeveynlik tutumlarına etkisini incelemek oldukça faydalı görülmektedir. Ayrıca, obsesif-kompulsif bozukluk ve obsesif inanışlar kişinin hayatını oldukça etkilemekte; kişilerin düşüncelerine, davranışlarına, günlük yaptıkları işlerine önemli ölçüde etki etmektedir. Kişinin obsesif inanışları, ve obsesif kompulsif özellikleri kişilerin çocuk yetiştirme tutumlarını da etkileyeceği düşünülmüştür. Bu bağlamda, kişilerin obsesif kompulsif özellikleri ve obsesif inanışları ölçülerek bunun çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi, literatüre önemli bir katkı olacağı düşünülmektedir. Bu özelliklerin çalışan ve çalışmayan annelerde herhangi bir farkın olup olmadığının incelenmesi yine çalışmanın önemini göstermektedir.

1.4. Araştırma Hipotezleri

Araştırmanın hipotezleri aşağıda sıralanmaktadır:

- H.1.Çalışan anneler ile çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumları farklılaşmaktadır.
- H.2.Çalışan anneler ile çalışmayan annelerin obsesif-kompulsif özellikleri farklılaşmaktadır.
- H.3. Çalışan anneler ile çalışmayan annelerin obsesif inanışları farklılaşmaktadır.
- H.4. Annelerin obsesif-kompulsif özellikleri çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.
- H.5 Annelerin obsesif inanışları çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.
- H.6. Çocuk sayısı annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.
- H.7 Annelerin eğitim seviyesi çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.
- H.8.Gelir düzeyi annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.
- H.9 Annelerin yaşı çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.
- H.10 Annelerin psikiyatrik tanı almış olmaları çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir.

1.5. Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırma sadece şanlıurfa ilinde yapılmış olup, örneklem bakımından az sayıdadır. Geçmişte psikiyatrik tanı almış hastaların, hastalıklarının belirlenmemesi araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Çocuk Yetiştirme Tutumları

Ebeveyn tutumları, çocuğun farklı davranışlarına karşı sergilenen tavır ve davranış kalıpları olarak tanımlanmaktadır (Darling, N. ve Steinber, 1993). Çocuğun kişiliğinin oluşması ve karakterinin gelişmesi açısından anne-babanın tutumu önemli bir role sahiptir. Çocukların psikososyal gelişimi, ve ilerde kuracakları ilişkiler açısından da anne-baba ile kurulan ilk bağ çok önemlidir ve bu da anne-babanın tutumu çerçevesinde gelişmektedir. Çocuklara karşı anlaşılır, net ve tutarlı tepkiler, hem davranışların sonucunu kestirme açısından çocuk için anlaşılır olacaktır hem de yaptığı davranış sonucunda ne ile karşılaşacağını bildiği için, çocukta güven duygusu geliştirecektir. Bu bağlamda, çocuğa açıklayıcı, duygu ve düşüncelerine saygı duyan, sevgi çerçevesinde, kuralların net ve tutarlı olduğu anne-baba tutumları daha faydalı olduğu bilinmektedir (Yavuzer, 1989) . Psikoloji literatüründe çocuk yetiştirme tutumları, Diana Baumrind (1968) yaptığı araştırmalar sonucunda otoriter tutum, demokratik tutum ve izin verici tarz ebeveynlik olarak 3 tarz ebeveynlik tanımlamıştır. Eleanor Maccoby ve John Martin (1983) ise buna ek olarak 4. tip olan ihmalkar tutumunu eklemiştir (akt. Boyd ve Bee, 2012). Literatürde oldukça bahsedilen diğer bir tutum olan aşırı koruyuculuk ise diğer ebeveynlik tutumlarından daha önce 1931 yılında David Levy tarafından literatüre kazandırılmıştır (Holden ve Miller, 1999). Anne babanın, çocuğa karşı davranışlarına göre şekillenen birçok ebeveyn tutumu olduğu söylenebilir, ilgili literatür incelendiğinde genel olarak, baskıcı-otoriter tutum, demokratik tutum, aşırı koruyucu tutum, aşırı izin verici tutum (çocuk merkezci), dengesiz-kararsız tutum, ilgisiz tutum olarak sınıflandırılabilir.

2.1.1. Baskıcı-Otoriter Tutum

Otoriter tarz ebeveynlikte, çocukların hayatların aşırı kontrol edilmekle birlikte katı kurallar bulunmaktadır. Konulan kurallara dair açıklama yapılmaksızın, çocukların itaat edilmesi beklenir ve bu tarzı benimseyen ebeveynlerin çocuklarından beklentileri

de yüksektir. Kontrol yüksek olmakla birlikte, çocuğa karşı kabul ve ilgi düşüktür. Katı bir disiplin ve ceza yönteminin uygulandığı bir tutumdur. Bu tarzda yetiştirilen çocuklar, içinden geldiği gibi davranmak yerine, dışardan dikte edildiği gibi davranmaya koşullandığı için dıştan denetimli bir kişiliğe neden olur. Baskı altında olan bu çocuklarda, aşağılık duygusu gelişebilmektedir (Baumrind, 1966; Yavuzer, 1989).

Otoriter ve baskıcı tutumla yetiştirilen çocuklarda her türlü otoriteye karşı gelme, öfke ve düşmanlık duygularının oluştuğu ve bu çocuklarda dışa yönelim problemlerinin ve öfke problemlerinin geliştiği görülmüştür (Synder vd., 2003). Baskıcı ve otoriter tutuma sahip anne-ve babaların ergenlik dönemindeki çocuklarında sevilme ve istenilme duygusunun daha yüksek olduğu ve bu ailelerin çocuklarına fazlalıkmiş hissi verecek davranış ve tutumların daha fazla olduğu görülmüştür (Demir vd, 2005).

2.1.2. Demokratik Tutum

Baumrind (1971) Demokratik tutumu, ebeveynlerin çocuklarına karşı kontrolle- rinin olduğunu fakat baskıcı davranış sergilemediklerini ifade etmiştir. Ayrıca bu ebeveynlerin kuralları olmakla birlikte, bu kuralların sebebini açıklayıcı bir yaklaşımı bulunmaktadır ve çocukları ile iletişimleri yüksektir. Konulan kuralların nedeni, çocuklara açık bir şekilde ifade edilmektedir. Bu ebeveynlik tarzı ile yetiştirilen çocukları kendilerini değerli hissetmektedirler ve öz saygıları yüksektir. (akt. Boyd ve Bee, 2012). Kuralları net açıklayan bu aileler çocuklarıyla daha eşitlikçi bir yaklaşım tutumunu benimsemekte ve arkadaşça bir iletişim bulunmaktadır (Le Compte vd.,1978). Bu tutumda, yapılabilecek ve yapılamayacak davranışların sınırları bellidir, ve nedenleri çocuklara açıklanmaktadır. Bazı kısıtlamalar dışında, çocuklar istediklerini yapabilmektedirler, yani anne- baba çocuğa karşı tutarlı ve yerinde bir hoşgörü sergilemektedir ve çocuğu kabullenen, şefkatli bir tutum bulunmaktadır. Konulan kuralların açıklayıcı olması sebebi ile, ebeveynlerin çocuklarını ikna ederek denetledikleri için, bu çocuklar anne-babasına karşı danışabilen ve anne-babasıyla konuşabilen olmaktadır (Yavuzer, 1989). Demokratik tutum, genel olarak en etkili ve iyi sonuçlar veren ebeveynlik tutumu olarak bilinmektedir (Boyd ve Bee, 2012).

2.1.3.Aşırı Koruyucu Tutum

Aşırı koruyucu ebeveynlikte, anne- babanın olması gerekenden daha fazla kontrolcü ve özen göstermesini içeren tutumdur. Ebeveynler gereğinden fazla emir vermekte, yardımda bulunma, problemleri çözmesine yardımcı olma, gözetleme ve çocuklarının hayatlarına müdahalede bulunmaktadır (Segrin vd., 2013). Ebeveynlerin aşırı kontrolcü olması, çocuklarının kendi özerkliklerini geliştirmeyi kısıtlayan, çoğunlukla katı kuralları olan bir tutumu içermektedir. Çocukların anksiyete seviyesinide arttıran bu tutum, çocukların özgürlüğü kısıtlanmakta ve yeni deneyimler yaşamalarına izin vermemektedir (Ginsburg ve Schlossberg, 2002). Çünkü böyle anneler, dış dünyayı tehlikeli görme ve çocukları bu tehlikelerden koruma eğiliminde olup, çocukları kendi başlarına sorunlarını çözemeyeceği düşüncesine sahiptirler ve bu sebeple çocuğa karşı kaygılı bir tutum sergilediktedirler (Wood vd., 2003). Bu tutumla yetiştirilen çocukların, başkalarına karşı aşırı bağımlı, her an tehlike beklentisi olan, güvensiz, duygusal kırıklıkları olan ve özgüveni düşük oldukları görülmüştür. Aşırı koruyucu tutumda, çocuğun kendi deneyimlemelerine izin verilmediği ve ailenin yönlendirmesi ile çocukların bağımlı yetiştirildikleri ve kendi benliklerini tanımlama fırsatı verilmediği için de özgüveni düşük, bağımlı kişiliğe neden olduğu görülmüştür (Yavuzer, 1989). Aşırı koruyucu ebeveynlerin çocuklarının da endişeli bireyler oldukları ve sosyal anksiyetelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Parvez ve Irshad, 2013).

2.1.4.Aşırı İzin Verici Tutum (Çocuk Merkezli)

Aşırı izin verici tutumu benimseyen aileler, çocuğun duygu, düşünce, davranış ve arzularını kabul eden ve kendi kararlarını almalarına izin veren bir anlayışa sahiptirler. Çocuklarından beklentileri düşüktür, ve kontrolcü değildirler, çocuklarının kendi denetimlerini kendilerini yapmaları beklenir. Yani dışardan kuralların olup onları uyması yerine kendi sorumluluklarını kendilerinin alması beklenir, bu yüzden çocuklarını davranışlarını değiştirmeye veya şekillendirme gibi tutumları bulunmamaktadır (Baumrind, 1966). Bu ebeveynlik her ne kadar sıcak ve kabul edici özellikler taşısa da, sınır koyma ve kontrol etme hususunda gevşek bir tutum sergilendiği için, bu çocuklar stresle

baş etmede, sorumluluk almada ve kendi kendilerini denetleme konusunda problemler yaşamaktadırlar (Darling, N. ve Steinber, 1993)

2.1.5.Dengesiz-Kararsız Tutum

Dengesiz-kararsız tutum anne-babanın çocuk yetiştirme konusunda farklı yaklaşımlarını ve/veya anne ve babanın kendi tutumlarının tutarlı olmadığını değişkenolduğunu kapsamaktadır. Anne ve baba konulan kurallar hakkında hemfikir olmayabilir, örneğin çocuğun bir davranışı konusunda ebeveynlerden biri bunu kabul etmeyebilir ve olumsuz görebilirken diğer ebeveyn bunu olumsuz görmez ve çocuğa kayırmacılık yapabilir. Ebeveynin kendi içerisinde tutarsız olması ise, mesela çocuğun bir davranışı bazı zamanlar kabul edilebilirken bazı zamanlar kabul edilemez olarak açıklanabilir. Bu tutarsızlık, çocuğun psiko-sosyal gelişimini oldukça olumsuz etkilemekte olup, çocukta iç çatışmalara, huzursuzluğa ve kendisinin de dengesiz ve tutarsız bir karakterli olmasına yol açabilir (Yavuzer, 1989). Dengesiz ve kararsız tutumla yetiştirilen çocuklar, hangi davranışın hangi şartlarda doğru olabileceğini kavrayamazlar ve nasıl davranacaklarını bilemezler. Hangi davranışın uygun olup olmadığını kavrayamadıkları için, davranışın uygun olup olmaması yerine ceza almayacakları şekilde davranma eğilimindedirler (Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005).

2.1.6. İlgisiz Tutum

İhmalkar tutumları bulunan ebeveynlerin özelliklerini Baumrind (1978) şu şekilde açıklamıştır; çocuklarının hayatları ile ilgilenmezler, çocuklar istedikleri her şeyi yapmaktadırlar ve ebeveynler neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda çocuklarına herhangi bir rehberlikte bulunmamakla birlikte, çocuklarından hiçbir beklentileri bulunmamaktadır. İlgisiz ve kuralların önemli olduğu çocukluk döneminde, böyle yetiştirilmiş çocuklar, ihmal edilmiş olurlar ve negatif etkilenmiş olurlar (akt. Boyd ve Bee, 2012). Çocuğu görmezden gelen, ve iletişimin kopuk olduğu bu ailelerde çocukta duygusal istismara yol açmaktadır ve çocuğun kişilik gelişimini derinden etkilemektedir. Bu çocuklarda saldırganlık davranışının yüksek olduğu ve çevresindeki kişi ve eşyalara zarar verme eğilimleri olduğu görülmüştür (Yavuzer,1989). Çocuğu reddeden ve ihmal

eden bu ebeveynlik tutumu, çocuk-ebeveyn ilişkisini negatif etkilemekte ve çocuklara psikolojik ve duygusal yönden oldukça olumsuz etkileri bulunmaktadır (Tekin, 2008). Ulusoy ve arkadaşlarının (2005) ergenlik çağındaki çocuklarla yaptığı araştırmaya göre, ilgisiz tutuma sahip ebeveynlerin fazlalıkmiş duygusunu uyandıracak tutum ve davranışlarının yüksek olduğu ve bu çocukların kendilerinin sevilmediği ve istenilmediği düşüncesinin yüksek olduğu görülmüştür.

2.2. Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Faktörler

Çocuk yetiştirme çok önemli bir konu olmasına rağmen, toplumda gerektiği kadar önemsenmemektedir. Çocukların gelişimini direkt olarak etkilemekte olup, çocukluk çağı yaşantılar, kişiliğin şekillenmesinde oldukça etkilidir. Günümüzde dünyanın farklı yerlerinden, birçok ırktan, kültürden, dinden, dilden gelen 7 milyardan (Worldometers) fazla insan yaşamakta olup birçok çocuk yetiştirme tarzı benimsenmektedir. Kültür çocuk yetiştirme tutumunda oldukça önemli bir yere sahip olmasına rağmen, ebeveynlerin eğitim seviyeleri, sosyo-ekonomik seviyeleri ve dini hassasiyetleri de çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir (Tekin, 2008). Kültür, toplumların hem makro seviyede hem de mikro seviyede etkilemektedir, bu yüzden kültür insanların hayatlarını şekillendirirken, günlük yaşamlarında ki yaşam tarzları üzerinde de etkisi bulunmaktadır. Buna bağlı olarak birçok çocuk yetiştirme tarzı bulunmaktadır. Kültür, insanların yaşamlarını meydana getiren değerler, inançlar, davranışlar ve alışkanlıkların bütünü olarak tanımlanmaktadır (Macionis ve Plummer, 2008). Bu bağlamda kültür, çocuk yetiştirme tutumlarını da direkt olarak etkilemektedir.

2.2.1. Kültür Yapısı

Kültür yapısı çocuk yetiştirme tutumuna önemli ölçüde etkilemektedir. Kolektivist kültür ile bireyci kültür arasında normlar, değerler, inançlar, yaşam tarzları açısından birçok farklılık bulunmaktadır. Buna bağlı olarak bu kültürler arasında çocuk yetiştirme tutumları açısından da değişiklik olmaktadır. Bireyci kültürler, çocuklarının topluma bağımlılık bakış açısı yerine kendi özerkliklerini kazanmaları yönünde destekleyici bir tutum üzerine yetiştirmektedirler. Bu bakış açısına göre, çocuklar yaşadıkları top-

lumun değer ve normları yerine kendi değer ve dūşüncelerine göre yaşama fikri anlayışı benimsenmektedir. Kolektivist kùltùrlerde ise kişilerin birbirine bağlılığı ve toplumun değer ve normları doğrultusunda yaşama fikri bulunmaktadır. Burada toplumun benimsediği norm, değer ve inançlar, kişinin yaşamlarını ve dūřünce sistemini direkt olarak etkilemektedir. Bu yüzden, çocuk yetiştirme konusunda kolektivist kùltùrlerde, itaatkar olma ve güvenlik oldukça önemli bir yere sahipken; bağımsızlık, araştırmacı bakış açısı, yaratıcı olma ve öz güven gibi kavramlar bireysel kùltùrlerde öne çıkmaktadır (Triandis, 2001). Bu yüzden, otoriter ebeveynlik tutumu kolektivist kùltùrlerde baskın iken, demokratik ebeveynlik tutumu bireyci toplumlarda daha çok gör÷lmektedir. Bunun yanında, kùltùrler arasında ebeveynlik tutumlarına verilen mana da değişmektedir, mesela bireyci toplumlarda, otoriter ebeveynlik çocuğun problemlili davranışlarıyla bař edebilmek ve otorite sağlayabilmek için yapılan bir tutumdur. Fakat, kolektivist kùltùrlere göre otoriter ebeveynlik tutumu, ebeveynlerin olumlu beklentilerini karşılamaları için en iyi yöntemdir (Rudy ve Grusec, 2001). Her kùltür, kendi inanç ve normları doğrultusunda farklı ebeveynlik stillerini benimsemektedir. Çin toplumu kolektivist bir yapısı olmakla birlikte, kùltürel değer ve normlar günlük yaşamda oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden, Çin toplumu çocuk yetiştirme tutumlarını inceleyen kùltùrler arası çalışmalarda oldukça incelenmektedir. Kolektivist bir kùltür olan Çin toplumunda, ebeveynler çoğunlukla çocuk yetiştirmede otoriter ebeveyn oldukları gör÷lmüştür. Bireyci bakış açısına sahip olan Batı toplumlarında ise demokratik tutum gör÷lmektedir. Chao (1994) Los Angeles'da yaşayan Çinli anneler ile Avrupa-Amerika'lı annelerin çocuk yetiştirme tutumları açısından incelediği çalışmada, Çin'li annelerin Avrupa-Amerika'lı annelere göre otoriter ebeveynliği daha çok benimsedikleri gör÷lmüştür. Ayrıca, Çin'li annelerin, ebeveynlerin kontrolcü olması gerektiği dūřüncesinin daha yüksek olduğu gör÷lmüştür. Farradyver (2007) Çin'li ve Avrupa-Amerika'lı ebeveynlerle yaptığı araştırmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Otoriter ebeveynlik stiline, göçmen Çin'li ebeveynlerde göçmen Avrupa-Amerika'lı ebeveynlere nazaran daha çok benimsendiği gör÷lmüştür. Bu çalışmaya göre, Çin'li ebeveynler zamanla asimile olarak demokratik ebeveynlik tutumunu da biraz benimsedikleri gör÷lmüř olsa da, çocuk terbiyesi ve edep konusunda kendi toplumsal değerleri konusunda katı davrandıkları ve bu konuda de-

mokratik tutum sergilemedikleri görülmüştür. Kolektivist bir toplum olan Mısır'lı ebeveynler ile bireyci bir toplum olan İngiliz-Kanada'lı ebeveynler arasında yapılan araştırmaya göre, Mısır'lı ebeveynlerin İngiliz-Kanada'lı ebeveynlere göre daha otoriter tutum sergiledikleri görülmüştür. Her iki grubunda ebeveynliklerin de eşit olarak şefkatli oldukları görülmüştür. Fakat şefkat ve otoriterlik algılarının her iki grupta farklı olduğu, İngiliz-Kanada'lı ebeveynlere göre şefkat ve otoriter ebeveynlik bir arada bulunamaz düşüncesi bulunurken Mısır'lı ebeveynler hem şefkat olup hem de otoriter bir tutum sergilebileceği görüşüne sahip oldukları görülmüştür (Rudy ve Grusec, 2001).

2.2.2.Sosyo-Ekonomik Faktörler

Sosyo-Ekonomik statü insanların yaşamını birçok alanda etkilemektedir. Yerleşim yerinden, çocuk yetiştirme tutumuna kadar düşünce ve yaşam biçiminde değişikliklere neden olmaktadır. Yüksek sosyo-ekonomi sınıfından gelen ebeveynler çocuklarını yetiştirirken özerklik, bağımsızlık fikirlerini çocuklarına aşılarken, düşük sosyo-ekonomi sınıfından gelen ebeveynler, çocuklarını yetiştirirken, kendilerine itaatkar bağımlı olmalarına dair yetiştirmektedirler (Tekin, 2008). Tudge ve arkadaşları (2000) Amerikan ve Rus ebeveynlerde çocuk yetiştirme kültürün ve sosyal sınıfın çocuk yetiştirme stillerine olan etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırmada, hem Amerikan hem de Rus yüksek sosyo-ekonomik statüden gelen ebeveynlerin daha az otoriter tutum sergiledikleri görülmüştür. Orta sınıftan gelen hem Amerikan hem de Rus annelerin, işçi sınıfından gelen ebeveynlere göre, çocuklarına kendilerini yönetme becerisini kazanmalarına daha çok önem verdikleri görülmüştür. Ayrıca, çocuğa karşı disiplin ve kontrol, orta sınıftan gelen ebeveynlerde işçi sınıfındaki ebeveynlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca, orta sınıftan gelen babalar, işçi sınıfından gelen babalara nazaran daha çok çocukların keşfetme özgürlüğüne önem verdikleri görülmüştür İran, kültürel değerlerine bağlı, kolektivist toplumlar arasındadır ve çoğunlukla otoriter ebeveynlik hakimdir. Fakat, Assadi ve arkadaşlarının (2007) yaptığı araştırmaya göre, yoksul aileler zengin ailelere nazaran çocuk yetiştirmede daha fazla geleneksel değerlere bağlılar ve daha otoriter bir tutum sergilemektedirler. Zengin aileler ise daha modern bakış açısına sahip oldukları ve kendi özerkliklerini kazanmaları yönünde destekleyici, daha demokratik bir tutum

sergiledikleri görülmüştür. Yani her ne kadar kolektivist toplum özellikleri çocuk yetiştirme tutumlarını etkilese de araştırma göstermiştir ki sosyo-ekonomik seviye de ebeveynlik tutumunu önemli ölçüde etkilemektedir.

2.2.3 Ebeveynin Eğitim Seviyesi

Ebeveynlerin eğitim seviyesi, çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir. Eğitim seviyesi düşük ebeveynler yüksek eğitilmiş ebeveynlere nazaran daha fazla koruyucu ebeveynlik yapmaktadırlar. Ayrıca, eğitim seviyesi düşük ebeveynler daha geleneksel yöntemlerle çocuklarını yetiştirdikleri, bu yüzden daha otoriter tutum sergilemektedirler. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynler ise, çocuk yetiştirme konusunda daha modern bir anlayışa sahip oldukları, özerkliğini kazanmış, kendi kendilerini gerçekleştirme becerilerine önem veren ve araştırmacı çocuklar yetiştirme eğiliminde oldukları ve daha az otoriter tutum sergiledikleri görülmüştür (Tekin, 2008). Eğitim seviyesi yüksek olan Rus ve ve Amerikan annelerin, düşük eğitim seviyesine sahip annelere nazaran, çocuklarının araştırmacı bir kişiliğe sahip olmaları konusunda destekleyici bir tutum sergiledikleri ve özerkliklerini kazanan, kendi kendilerine yetebilecek bireyler olabilmelerine yönelik bir ebeveynlik tarzına sahip oldukları görülmüştür (Tudge vd., 2000). Ayrıca, aile üyelerinin birbirlerine bağlılıkları kültürden kültüre değişmekle birlikte, ebeveynlerin eğitim seviyesi de aile üyelerinin birbirlerine olan bağlılıklarını etkilemektedir. Yapılan araştırmaya göre Fransa, Polonya, Arjantin, Kuveyt, Cezayir, Suudi Arabistan, İsrail, Ürdün ve İran daki eğitim seviyesi yüksek ebeveynler ile çocukları arasındaki bağlılık önemli derecede yüksek seviyede bulunmuştur (Dwairy ve Achoui, 2010). Eğitim seviyesi düşük olan annelerin daha çok baskıcı-otoriter tutum ve izin verici- ilgisiz tutumun yaygın olduğu, eğitim seviyesinin artması ile birlikte ise yetkin (demokratik) ve izin verici-hoşgörülü tutum daha yaygın görülmektedir (Demir vd., 2005).

2.2.4. Ebeveynin Dini Hassasiyeti

Din kültürel norm, değer ve inançların oluşmasında oldukça önemli bir etkisi bulunmaktadır, çünkü din, insanların düşünme biçiminden günlük yaptığı işlere kadar her yönden nasıl yaşayacağını belirlemektedir (Macionis ve Plummer, 2008). Bu bağ-

lamda, çocuk yetiştirme ve ebeveynlik tutumları din ve dine bağlılıktan etkilenmektedir. Daha dindar insanlar, dine bağlı oldukları ölçüde otoriter ebeveynlik tutumu sergilemektedirler. Mahoney ve arkadaşlarının (2008) evlilik, din ve ebeveynlik tutumunun ilişkisini araştıran 94 çalışmayı incelemişlerdir. Bilgiler Amerika Birleşik Devletleri'nde 1980-1990 yılları arasında yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Muhafazakar Hristiyanlar çocuk yetiştirme tutumlarında orta seviyede muhafazakar olan ve liberal Hristiyanlara nazaran dini öğretilere ve normlara daha fazla önem verdikleri görülmüştür. Ayrıca, muhafazakar ebeveynlerin çocuklarını kontrol etmek için daha fazla fiziksel ceza uyguladıkları ve daha disiplinli bir anlayışa sahip oldukları görülmüştür. Ellisson ve Sherkan (1993), yaptıkları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Muhafazakar protestan ve Katoliklerin Amerika'daki diğer gruplara nazaran çocuk yetiştirmede daha disiplinli oldukları ve çocuklarının itaatkar olmaları konusuna daha çok önem verdikleri görülmüştür. Yine Emmen ve arkadaşlarının (2012) dinin çocuk yetiştirme tutumuna etkisini incelemek amacıyla Hollanda'da yaşayan Fas'lı, Türk ve Hollanda'lı annelerle yaptığı araştırmaya göre, Fas'lı ve Türk annelerin Hollanda'lı ebeveynlere nazaran çocuk yetiştirmede dini normlara daha önem verdikleri görülmüştür. Aynı zamanda bu çalışma göstermiştir ki, azınlık grup, çoğunluk gruba göre çocuk yetiştirme tutumlarında dini normlara daha çok önem vermektedirler, bu yüzden göçmen olan Fas'lı ve Türk annelerin kültürlerini ve dini değerlerini korumak amacıyla çocuk yetiştirme tutumlarında dini normlara daha çok önem verdikleri görülmüştür. Sonuç olarak, daha dindar olan ebeveynler, otoriter ebeveynlik tutumunu benimsemektedirler.

2.3. Çalışan ve Çalışmayan Anneler

Hayat şartları değişmesi ve zorlaşması, annelerin de iş hayatına girmelerini gerekli kılmıştır. Annelerin çalışma hayatına girmelerinin hem pozitif hem de negatif etkileri beraberinde getirmiştir. Annenin işte olduğu saatlerde çocuğun bakımı ile kimin ilgilendiği ve niteliği, annenin işte yorulması ve bunun sonucunda eve geldiğinde çocuğu ile kurduğu sağlıklı iletişim ve çocuğuna daha az zaman ayırması gibi problemler görülmektedir (Yavuzer, 1989). Çünkü, çalışma hayatı kadınların üzerindeki rolleri arttırmış olup, iş yerindeki sorumluluklar, ev işleri, annelik yapma ve eş olma gibi farklı so-

rumluluklarının bulunması yaşamlarını oldukça etkilemektedir. Özellikle çalışan kadınların küçük yaşta çocuklara sahip olmaları ile birlikte tüm bu rollerin kadınlarda büyük strese neden olduğuna inanılmaktadır. Fakat aksine, kadının çalışma hayatında olması ve farklı rollere sahip olmaları, daha sağlıklı ve iyi olmalarını sağladığı görülmüştür (Buller,1994). Annenin çalışıp, çalışmaması çocuğu etkilemekle birlikte, annenin eğitim seviyesinin, annenin çalışma koşullarının, anne-çocuk arasındaki ilişkinin kalitesi, çocuğun gelişiminin nasıl olduğunun, çocuğa annenin yokluğunda kimin baktığının ve bunun niteliğinin, ailediki kişi sayısının ve çocuğun kaçınıcı çocuk olması gibi birçok faktörün çocuğu etkilediği bilinmektedir (Razon, 1995).

Ev işleri, kadının çalışıp çalışmamasına bağlı olmaksızın, her zaman kadınların görevi olarak görülmesine rağmen, yapılan araştırma göstermiştir ki, çalışan annelerin eşleri çalışmayanlarınkine nazaran ev işleri ile daha çok ilgilendikleri ve aile görevlerinde daha fazla paylaşımcı oldukları görülmüştür. Kadının çalışma hayatında olup olmaması inceleyen araştırmada, çocuklarının bebeklik dönemlerinde ve okul öncesi dönemlerinde çalışan annelerin çalışmayan annelere nazaran daha az depresif oldukları görülmüştür. Annelerin çalışma hayatında olması, aile hayatlarını pozitif yönde etkilediği ve kişilerin iyi olma hallerini yükselttiği görülmüştür. Çalışma hayatı, kadınlara sosyal destek sağlamakta olu, sosyal kaynaklarını arttırmaktadır, bu destek kadınları annelik rollerini de olumlu etkilemekte olup, daha pozitif ebeveynlik sağlamaktadır. Kadının çalışma saatine bağlı olarak, çocukla geçirilen zamanın kalitesi etkilenmektedir.Yarı zamanlı çalışan anneler, tam zamanlı çalışan annelere nazaran, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamaya daha fazla zaman ayırabildikleri ve çocuklarına karşı daha enerjik oldukları görülmüştür (Buehler, C. ve O'Brien, M., 2011). Çalışan ve çalışmayan annelerin ebeveynlik tutumlarını inceleyen Şanlı'nın (2007) çalışmasına göre, çalışmayan annelerin çalışan annelere nazaran aşırı koruyucu oldukları ve baskıcı ve ilgisiz tutumlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Şanlı ve Öztürk'ün (2012) yaptığı araştırmaya göre, çalışan annelerin baskıcı ve otoriter tutumları çalışmayan annelere göre daha düşük olduğu görülmüştür.

2.4. Türkiye’de Çocuk Yetiştirme Tutumları

Türkiye Gelişmekte olan bir ülke olup, geleneksel değerler hakim olmakla birlikte modern değerler de insanların yaşamlarında bulunmaktadır. Bu bağlamda hem kolektivist hem de bireyci bakış açısı toplumda etkili olmaktadır. Eskiden otoriter ebeveynlik daha yaygın iken modernleşmenin etkisiyle demokratik ebeveynlik yaygınlaşmış olup daha etkili olduğu düşünülmektedir. Fakat ebeveynlerin sosyo-ekonomik seviyesi, eğitim seviyesi, yerleşim yerleri çocuk yetiştirme stillerini etkilemektedir. Mesela, kırsal kesim de yaşayan ebeveynler ile kentte yaşayan ebeveynlerin tutumlarında farklılık görülmektedir (Kağıtçıbaşı ve Atmaca, 2005). Türk anneleri ile yapılan diğer bir araştırmaya göre, eğitim seviyesi yüksek ve yüksek rütbeli bir işe sahip anneler, çocuklarına karşı daha az reddedici ve düşmanca tutum sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca, eğitim seviyesi yüksek olan ve yüksek sosyo-ekonomik sınıftan gelen annelerin daha az otoriter tutum sergiledikleri ve kentlerdeki modernleşme ile birlikte çocuklarının özerkliklerini kazanmalarını destekleyici bir tutumlarının olduğu görülmüştür (Tekin, 2008). Annelerin eğitim seviyeleri ile çocukların sosyalleşmesini inceleyen bir başka araştırmada, eğitim seviyesi yüksek olan annelerin çocuklarının özerkliklerini kazanmalarına, yüksek özgüvenli olmalarına ve kendilerini geliştirmelerine yönelik destekledikleri görülmüştür. Öte yandan eğitim seviyesi düşük olan anneler, çocuklarını itaatkar ve uysal olmaları yönünde yetiştirme eğiliminde oldukları görülmüştür. Ayrıca eğitim seviyesi düşük olan anneler, çocuklarının yaşı büyük olan kişilere karşı saygılı olmaları yönünde çok önem verdikleri görülmüştür. Eğitim seviyesi yüksek olan anneler çocuklarını kendi potansiyellerini gerçekleştirme yönünde destekleyici tutumları bulunurken, eğitim seviyesi düşük anneler toplum tarafından kabul edilecek çocuklar yetiştirme eğiliminde oldukları görülmüştür (Yağmurlu ve arkadaşları, 2009).

Çelik ve arkadaşlarının (2012) yaptığı araştırmaya göre, babaların annelere göre daha disiplinli oldukları, annelerin ise daha çok demokratik ve korumacı tutumu benimsedikleri görülmüştür. Ayrıca kalabalık olarak yaşayan ailelerin çekirdek aile olarak yaşayanlara nazaran daha disiplinli tutum sergilerken, aşırı korumacı ve demokratik tutumun daha az benimsedikleri görülmüştür. Çocuk yetiştirme tutumunun çocuğun yaşı ve sayısından etkilenmediği görülmüştür. Öte yandan, demokratik tutuma etki eden fa

törlere bakıldığında, ebeveynin eğitim düzeyinin, aile yapısının, yaşadıkları yerin ve anne-baba arsında farklılığın olduğu görülmüştür (Çelik vd., 2012).

Özyürek ve Şahin'in (2005) yaptığı araştırmada ebeveynin eğitim seviyesi arttıkça demokratik tutumun daha çok yaygınlaştığı ve annelerin babalara göre demokratik tutumu daha çok benimsediği görülmüştür. Ayrıca ailede başka kişilerinde yaşaması, yani çocuğun yetiştirilmesinde ebeveyninden başka kişilerinden müdahalede bulunması (nene-dede), çocuk yetiştirme tutumlarını etkilediği görülmüştür. Ev hanımlarının çalışan annelere göre daha çok aşırı koruyucu tutumu benimsedikleri ve demokratik tutumun ise çalışan anneler de daha yüksek olduğu görülmüştür.

Balat ve Yılmaz'ın (2014) İstanbul'da okul öncesi çocuğu olan anneler ile yaptığı araştırmada aşırı koruyucu ve disiplin-baskıcı tutumun daha yaygın olarak görüldüğü ve bu annelerin ebeveynliğe karşı öz-yeterliliklerinin de yüksek olduğu; bunun geleneksel bir toplum olması ile aşırı koruyucu tutum ve disiplin-baskıcı tutumun kabul gören bir tutum olarak görülmesi ile açıklanabileceği savunulmuştur.

Mızrakçı (1994), İzmir'de 3-6 yaş arası çocukların anneleriyle çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden unsurları belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada; annelerin eğitim düzeyi arttıkça demokratik tutumun arttığı, disiplin tutumunun, aşırı korumacığın, ev kadınlığını reddetme tutumunun ve karı-koca geçimsizliğin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Annenin yaşının artması aşırı korumacı tutumun ise azaldığı, çocukların yaşının büyümesi ile aşırı korumacı tutumun arttığı görülmüştür.

Alabay (2017), 48-72 aylık çocukları olan anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörleri incelemek için yaptığı araştırmada; çalışmayan ebeveynlerin çalışan ebeveynlere nazaran aşırı korumacı tutumu daha çok benimsedikleri; yaşı büyük ebeveynlerin daha çok demokratik tutumu benimsedikleri; düşük gelirli ebeveynlerin aşırı korumacı tutumlarının daha yüksek olduğu; çocuk gelişimi ile ilgili eğitime katılan ebeveynlerin aşırı korumacı ve otoriter tutumlarının düştüğünü göstermiştir.

Tortumluoğlu'nun (1999) Erzurum ilinde 5-19 yaş arası çocuğa sahip anneler ile yaptığı araştırmada, eğitim düzeyinin ve gelirin artması ile aşırı korumacı tutumun arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Ayyıldız (2005) Zonguldak ilinde 0-6 yaş arası çocuğu bulunan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının incelediği araştırmada; çalışmayan annelerin aşırı koruyucu tutumu çalışan annelere nazaran daha çok benimsediği; annelerin eğitim seviyelerinin artması ile aşırı korumacı ve ev kadınlığını reddetme eğilimlerinin azaldığı görülmüştür. Çocuk sayısı arttıkça aşırı koruyucu tutumun daha çok arttığı görülmüştür.

2.5. Takıntı-Zorlantı Bozukluğu (Obsesif Kompulsif Bozukluk)

Obsesif kompulsif bozukluk (OKB) anksiyeteye sebep olan aniden gelen, istenmeyen düşünce, görüntü ya da dürtülerden oluşan obsesyonlardan ve bu anksiyeteyi gidermek için yapılan zihinsel veya davranışlardan oluşan kompülsiyonlardan oluşan bir bozukluktur. OKB kişinin hayatını etkileyen ve işlevselliğini bozan, OKB eskiden anksiyete bozuklukları arasında kabul edilirken, 2013 yılında yayımlanan *DSM-5* Ruhsal Hastalıkların Tanısal ve Sayımsal El Kitabında, OKB anksiyete bozuklukları arasından çıkarılarak ayrı olarak ele alınmıştır. Dünyada psikiyatride en yaygın olarak kullanılan ve güvenilirliği kanıtlanmış *DSM-5* 'e göre OKB tanı kriterleri aşağıda verilmiştir:

“Takıntıların (obsesyonların), zorlantıların (kompülsiyonların) ya da her ikisinin birlikte varlığı.

Takıntıların belirtileri;

- Kimi zaman zorla ve istenmeden geliyor gibi yaşanan, çoğu kişide belirgin bir kaygı ya da sıkıntıya neden olan, yineleyici ve sürekli düşünceler, itkiler ya da imgeler.
- Kişi, bu düşüncelere, itkiler ya da imgelere aldırılmamaya ya da bunları baskılamaya çalışır ya da bunları başka bir düşünce ya da eylemle yükseltmeye (bir zorlantıyı yerine getirerek) girişimlerinde bulunur.

Zorlantıların belirtileri;

- Kişinin takıntısına tepki olarak ya da katı bir biçimde uyulması gereken kurallara göre yapmaya zorlanmış gibi hissettiği yinelemeli davranışlar (örn. el yıkama, düzenleme, denetleyip durma) ya da zihinsel eylemler (örn. dinsel değeri olan sözler söyleme, sayı sayma, sözcükleri sessiz bir biçimde yineleme).

- Bu davranışlar ya da zihinsel eylemler, yaşanan kaygı ya da sıkıntıdan korunma ya da bunları azaltma ya da korkulan bir olay ya da durumdan sakınma amacıyla yapılır; ancak bu davranışlar ya da zihinsel eylemler, yüksüzleştirileceği ya da korunulacağı tasarlanan durumlarla gerçek bir biçimde ilişkili değildir ya da açıkça aşırı bir düzeydedir.”

Takıntılar ve zorlantılar kişilerin zamanını almakta ve işlevselliğini önemli ölçüde etkilemektedir. Ayrıca takıntı-zorlantı bozukluğu olan kişiler, iç görüşü olan, içgörüsü kötü, içgörüsü olmayan ve tikle ilişkili olmak üzere farklı boyutları bulunmaktadır. İçgörüsü olan kişiler takıntı ve zorlantılarının gerçekliğinin olmadığını ayırtmaya varabilecek düzeydedir. İçgörüsü kötü olan kişiler ise takıntı ve zorlantılarının gerçek olabileceğini düşünmektedirler. İçgörüsü olmayan ve sanrısız inanışların olduğu boyutta ise, kişiler takıntılarının kesinlikle gerçek olduğu düşüncesine sahiptirler. Kişinin o sırada veya geçmişte tik ile ilgili bir geçmişinin olup olmamasına bakılır (DSM 5, 2013).

2.6. Takıntı-Zorlantı Bozukluğu Çocuk Yetiştirme Tutumuna Etkisi

Takıntı Zorlantı Bozukluğu kişinin düşünce ve davranışlarını etkileyen, günlük işlevselliğini etkileyen bir anksiyete bozukluğudur. Düşünce ve davranış kalıplarında bozulmalara neden olduğundan ebeveynlik tutumlarını da etkilemektedir. Literatürde OKB ve ebeveynlikle ilgili daha çok kişinin kendi yetiştirilme tutumu ve OKB ilişkisi üzerinde durulmuştur. OKB’li bireylerin çocuk yetiştirme tutumları ise çok az araştırılmıştır. Anksiyete bozukluklarına sahip ebeveynlerin çocuklarının kendi özerkliklerini kazanmalarına daha az önem verdikleri ve çocuklarına karşı sıcak olmadıkları (DiBartolo ve Helt, 2007), ayrıca çocuklarına karşı eleştirel ve hayatlarına çok fazla müdahale edici tutum sergiledikleri görülmüştür (Hirshfeld vd., 1997).

Anksiyete seviyesi yüksek olan annelerin çocuklarına aşırı koruyucu davranışları görülmüştür (Coplan vd., 2009; Segrin vd., 2013). OKB’ye sahip annelerin çocuklarına karşı daha fazla ceza verici oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca OKB’ye sahip anneler çocuklarını daha çok eleştirdikleri ve duygusal anlamda çocuklarına daha çok müdahale ettikleri ve daha ceza verici tutum sergiledikleri görülmüştür. OKB’si olan annelerin sağlıklı olan annelere nazaran çocuklarının özerklik kazanmalarına daha az izin ver-

dikleri ve ve daha az sıcak bir tutumlarının olduğu görülmüştür (Challacombe ve Sal-kovskis, 2009). Başka bir çalışmada, OKB’li ebeveyne sahip olan çocukların ailelerinin kendilerini aşırı kısıtlayan ve aşırı koruyucu tutumlarının olduğunu ve kendilerine mü-dehalede buldukları öğrenilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin bu müdahaleci tutumları ile ebeveyn-çocuk ilişkisindeki sınırların da problemlili olduğu, OKB’li ebeveyne sahip ço-cukların ebeveynleri ile iletişimlerinde sınır problemlerinin olduğu sonucuna ulaşılmış-tır (Griffiths vd., 2011).

Anksiyetesi yüksek olan ebeveynler kendi anksiyetelerine bağılı olarak çocukla-rına da tehlikeler hakkında daha etkileyici ve çok fazla konuşurlar, böylelikle çocukların da tehlikeye karşı algıları bu ölçüde şekillenmektedir (Field, vd., 2001). Çocuklukların tehlikeler hakkında bilgi edinmesi ve tehlikelerden korunma ile ilgili bilgilere maruz kalması ile anksiyete hakkında bilişsel olarak öğrenmelerine, dikkatlerinin ona yönelik ön yargı oluşturduğuna ve hassaslaştıklarına, bu yüzden anksiyete problemleri gelişme-sine yönelik olasılığın arttığı düşünölmektedir (Field 2004).

2.7. Takıntı-Zorlantı Bozukluğunun Eş İlişkilerine Etkisi

Eşlerden birinin OKB’ye sahip olması ve hastalığın şiddetin fazla olması, eşlerin uyumunu negatif yönde etkilemekte olup, aralarındaki ilişki zayıflattığı görölmektedir (Boeding vd., 2013). OKB, aile üyelerinin en çok dahil olduğu psikiyatrik hastalıklar-dan biridir, çünkü kişi ev ortamında kompülsiyon davranışlarını oldukça fazla sergile-mektedir (Renshaw, vd., 2005). Walshet ve arkadaşlarının (2007) yaptığı araştırmada, eşlerden birinin OKB’ye sebep olmasının, eşler arasında hem fiziksel anlamda hem de ruhsal açıdan mesafeye neden olduğu, ve eşler arasında yakın ilişkiyi azalttığı göröl-müştür. Sağlıklı eş, hasta eşine yardım edici role girmekte olup bu da eşini kontrol eden ve patolojikleştiren konuma neden olmaktadır. Bu da eş ilişkilerini oldukça olumsuz etkilemektedir.

2.8. Obsesif İnançlar

OKB’ de “abartılmış sorumlulukluk” “abartılmış tehdit beklentisi” “mükemmeli-yetçilik” “kesinlik-belirsizliğe tahammülsüzlük” “düşüncelere önem verme” ve “düşün-

celeri kontrol etme” olmak üzere kişilerin taşıdığı obsesif inançlar 6 ana başlık altında birleşmiştir (Obsessive Compulsive Cognitions Working Group, 1997). Abartılmış tehdit beklentisi, geleceğe dair oldukça şiddetli ve istenmeyen sonuçlara neden olacak abartılmış kötü şeylerin olacağına dair tahminler olması durumudur. Tehdit algısı, Örneğin, yabancı birinin dokunması ile kendisinin kötü bir hastalığa yakalanacağına düşünmesi, tehdit beklentisinin olduğunu göstermektedir (Clark, 2005). Abartılmış tehdit algısı, OKB’nin devam etmesinde oldukça temel görevi olan bilişsel bir faktördür (Zetsche, vd., 2015). Abartılmış sorumluluk algısında ise, bir kişinin her şeye gücü yetecek kadar yetenekli ve becerikli olarak görülürken eğer başkası veya kendisi için herhangi bir olumsuz sonucu engelleyemediğinde kişi kendini bundan dolayı suçlamakta ve bundan kendini sorumlu tuttuğu düşünme şeklidir. Örneğin, yolda görülen kırılmış cam parçası için, eğer bunu kaldırmazsa kendisinin bir kazaya neden olacağı düşünme şeklinde, abartılmış bir sorumluluk inancının olduğu görülmektedir (Clark, 2005). Obsesif inançlar, anksiyete ile ilişkili olup, OKB’li bireylerde oldukça sık rastlanmaktadır. Sorumluluk / tehlike beklentisine yönelik obsesif inanışların bulaşma obsesyonları temizleme kompülsiyonları ile ilişkili olduğu yapılan araştırmalarda görülmüştür (Tolin vd., 2008; Wheaton vd., 2010)

Mükemmeliyetçiliğin, OKB ile ilişkili olduğu bilinmekle birlikte, 1900’lü yıllardan beri bununla alakalı eski araştırmacılar, mükemmeliyetçiliğin OKB’de merkez düşünce sisteminin olduğunu ve patolojik mükemmeliyetçiliğin belirsizlikten rahatsızlık duyan OKB’ye sahip kişilerin bundan kurtulmalarına ve obsesyonlara neden olduğu düşünülmektedir (Frost vd., 2002). Mükemmeliyetçi kişiliğe sahip olan bireyler her sorun için tek bir çözüm yolu olduğu düşüncesine sahip olmakla birlikte, en ufak bir eksikliği bile tamamıyla eksik olarak kabul etmektedirler (Purdon ve Clark, 2005). Mükemmeliyetçi ebeveynlikte, katı kuralların ve çocuklardan itaat etmesini bekleyen sürekli kontrol altında tutmaya çalışan bir anlayış bulunmaktadır. Çocuklara karşı beklentilerin çok olduğu mükemmeliyetçi tutumda, bu beklentiler sayesinde çocukların özerkliklerinin eksikliğinden kaynaklanan küçük düşürülme hissini azaltmaya ve çocukların içsel kontrollerini geri kazanmalarını sağladığı düşünülen, baş etme mekanizması olarak görülür. Mükemmeliyetçi yaklaşımda, katı ve aşırı beklentinin olması otoriter ebeveynlikle iliş-

kili olduğunu göstermektedir (Flett vd., 1995). Her şeyin kusursuz ve tam olması düşüncesi mükemmeliyetçilik inancı ile ilişkili olan, ayrıca diğer bir obsesif inanış olan belirsizliğe karşı tahammülsüzlük inancıdır. Kendisine ve başkalarının başına gelebilecek tehditi azaltmak için belirsizliklerin olmaması ve her şeyin tahmin edilebilir ve kontrol altında olması düşüncesidir (Clark, 2005). Yani herhangi bir şey yapmadan önce veya bir güne başlamadan önce, kötü hiçbir şeyin olmadığı veya olmayacağına dair tam olarak emin olma ihtiyacının olması. Tam emin olmama durumunun ise oldukça rahatsızlık vermesi olarak açıklanabilir (Purdon ve Clark, 2005). Mükemmeliyetçilik inancı obsesif kompulsif özelliklerden simetri semptomları ile ilişkili olduğu görülmüştür (Wheaton vd., 2010).

Düşüncelerin kontrolü, sıkıntı veren düşünce, imge, dürtüleri kontrol etmeye aşırı önem verme ve bu kontrolü de olmazsa olmaz olarak görülmesidir (Obsessive Compulsive Cognitions Working Group, 1997). OKB'li kişiler takıntılardan (obsesyonlardan) kurtulmak için, zorlantı (kompülsiyon) davranışlarından önce düşünce-kontrol taktiklerini de kullanmaktadırlar. OKB'li kişiler takıntılarında kurtulmak için sık sık düşünce kontrol stratejilerini kullanmaktadırlar, fakat takıntıları kontrol etme kişileri oldukça yoran ve dikkatlerini başka şeylere de toplamayı zorlaştıran eylemlerdir. Ayrıca, bu düşünce kontrol etme obsesif inancı tüm insanlarda bulunmasına rağmen, OKB'li kişilerde düşünce kontrol etme OKB'si olmayan kişilere nazaran daha az işlevsel olduğu görülmüştür (Purdon ve Clark, 2005). Tüm obsesif inanışlar anksiyete ilişkili olup anksiyete bozukluklarında görüldüğü, fakat düşünce kontrolü inancının diğer obsesif inançlardan farklılaşan yanı ise sadece OKB'si olan kişilerde gördüğü saptanmıştır (Wheaton vd., 2010).

Konkan ve arkadaşlarının (2012) Türkiye'de OKB tanısı almış ve sağlıklı bireylerin obsesif inançları açısından incelendiği çalışmada, OKB'si olan grupta obsesif inançlar anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Verilerin analizi SPSS 22 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Ölçek ve alt boyut puanlarının maddeler içi ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997). Ölçek ve alt boyut puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik test tekniklerinden t ve ANOVA testleri analiz edilmiştir. Ölçek puanları arasında ilişki Pearson korelasyon; etki durumu ise Regresyon testi ile analiz edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma 0-18 yaş arasında çocuğu olan annelerin çalışıp çalışmama durumlarının; obsesif kompulsif özellik ve obsesif inanışlarının çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılması olduğundan ilişki tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Şanlıurfa'da yaşayan en az 1 tane 0-18 yaş arası çocuğu olan annelerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Şanlıurfa'da yaşayan en az 1 tane 0-18 yaş arası çocuğu bulunan 30 çalışan anne ile 30 çalışmayan anneden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1 Sosyodemografik Veri Formu

Anne ve çocuğa ilişkin sosyo-demografik bilgileri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan 13 maddeden oluşan bir bilgi formudur. Sosyo demografik veri formunda, katılımcıların, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, çalışma durumu, meslek, gelir düzeyi, çocuk sayısı, çocuklarının yaşı, çocuklarının engel durumu ve psikiyatrik tanı alma durumunu belirlemek için sorular bulunmaktadır. (EK 1)

3.3.2 Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ) (Parental Attitude Research Instrument (PARI))

Anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını incelemek amacıyla Schaefer ve Bell'in (1958) geliştirmiş ve Le Compte, Le Compte ve Özer (1978) Türkçe'ye uyarlamıştır. Çocuk yetiştirme tutumlarını inceleyen farklı ölçeklerden maddeler alarak ve Schaefer ve Bell'in (1958) kendileri de bazı maddeleri ekleyerek her birinde beşer madde bulunan 23 alt testten oluşan 115 maddelik bir ölçek hazırlamışlardır. Bu ölçeği Le Compte ve arkadaşları (1978) Türkçeye çevirmiş olup, ölçeğin Türkçe versiyonu 10 anneye uygulanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uygulanmasında anlam kaybına uğramış maddeler saptanmış olup, bunları çıkartılmıştır. Böylelikle ölçeğin Türkçe versiyonunun son hali 60 maddeye düşürülmüş olup, tüm maddelerin anlaşılır olduğundan emin olunmuştur (Demir,2007).

Le Compte ve arkadaşları (1978) tarafından ölçeğin yapı geçerliliğini saptamak için 179 annenin ölçek puanları incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre 5 alt test ortaya çıkmıştır. Bunlar: Aşırı koruyucu annelik, demokratik tutum ve eşitlik tanıma, ev kadınlığı rolünü reddetme, evlilik çatışması-geçimsizlik ve artık boyut ya da sıkı disiplin" dir. "Aşırı koruyucu annelik" alt boyutu 16 maddeden oluşmaktadır ve çocukları aşırı kontrol, annenin göstermiş olduğu fedakarlık ve bu fedakarlığın çocuk tarafından anlaşılması beklentisi, çocuğun anneye bağımlı olmasını ve çalışkan olma beklentisi ve çocuğa aşırı müdahaleci olma durumlarını ölçmektedir. "Demokratik tutum ve eşitlik tanıma" alt boyutu 9 maddeden oluşmaktadır ve bu alt boyutta çocukla arkadaşça bir tutum sergileme, çocuğun fikirlerini belirtmesine yönelik destekleyici bir tutum ve çocuğa eşit haklar verme ile ilgili tutumları saptamaktadır. "Ev kadınlığı rolünü reddetme" alt boyutu 13 maddesi bulunmaktadır ve çocuk sahibi olmadan duyulan pişmanlık, çocukla uzun süre ilgilenmekten duyulan hoşnutsuzluğu ve çocuk bakımında sinirli olma tutumlarını saptamaktadır. "Evlilik çatışması -geçimsizlik" alt boyutu 6 maddesi vardır ve çocuk yetiştirmedeki kocanın ilgisizliğini, eşlerin arasındaki anlaşmazlığı, kocanın çocuk yetiştirmede kocanın yardım etmeyişi konularını kapsamaktadır. "Artık boyut ya da sıkı disiplin" alt boyutu ise 16 maddeden oluşmaktadır. Bu alt boyutta,

çocuk yetiştirme tarzında sıkı disiplinin olması inancı, anne ve babanın çocuk üzerindeki mutlak hakimiyeti ve bu konuda çocuğa baskı yapma gibi durumları içermektedir (Le Compte vd., 1978). (EK 2).

3.3.3. Padua Envanteri

Sanavio tarafından 1988 yılında Obsesif kompulsif belirtilerin dağılımını ve şiddetini belirlemek amacıyla geliştirilen form 60 sorudan oluşmaktadır. Burns, Keortge, Formea ve Sternberger 1996 tarihinde endişe ile ilgili maddeler ayrıştırarak 39 maddelik Padua Envanteri Washington Eyalet Üniversitesi Revizyonu (PE-WEUR) ortaya çıkarmışlardır. PE-WEUR beş alt ölçeği bulunmaktadır. Kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler, kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler, kontrol etme kompulsiyonları, bulaşma/kirlenme obsesyonları ve temizlik kompulsiyonları ve öz- bakım ritüelleri değerlendirilmektedir. Beşiroğlu ve arkadaşları tarafından 2005 yılında Türkçe'ye çevrilmiş olup, Yorulmaz ve arkadaşları tarafından 2007 yılında PE-WEUR'nin Türkiye örnekleminde geçerlilik-güvenilirlik çalışması geliştirilen ve 60 sorudan oluşan form, 1992 yılında Van Oppen ve arkadaşları tarafından 41 soruluk forma uyarlanmıştır. Obsesif Kompulsif belirtilerin şiddetinin ve baskın olan belirti dağılımının belirlenmesinde kullanılır (Yorulmaz vd., 2007). (EK 3)

3.3.4. Obsesif İnanışlar Ölçeği (OIÖ-44)

Obsesif İnanışlar Ölçeği'nin ilk formu Obsesif Kompulsif Bilişler Çalışma Grubu tarafından (1997) geliştirilmiş olup, 87 sorudan oluşmaktadır. OKB'nin oluşmasında ve sürdürülmesinde bilişsel yanlılıkların saptamaktadır ve bilişsel yanlılıkları inceleyen bir ölçektir. Son formu 44 sorudan oluşmakta ve 3 alt boyutu bulunmaktadır. Boysan ve arkadaşları tarafından (2010) Türkçe formunun geçerlilik güvenilirliği yapılmıştır. Sorumluluk/ tehdit beklentisini ölçen 16 soru, mükemmeliyetçilik/ kesinlik boyutunu ölçen 16 soru ve düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme alt boyutu 12 sorudan oluşmaktadır. Her alt boyut kendi içinde puanlanmaktadır. (EK 4)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1.Araştırmanın Bulguları Ve Yorumları

4.1.1. Araştırma Kapsamına Ait Demografik Bulgular

Tablo 1: Kişisel Bulgular

		Çalışma Durumu					
		Çalışmayan		Çalışan		Total	
		n	%	n	%	n	%
Yaş	18-24	1	3,3	1	3,3	2	3,3
	25-30	6	20,0	6	20,0	12	20,0
	31-35	13	43,3	13	43,3	26	43,3
	36-40	8	26,7	8	26,7	16	26,7
	41 ve daha büyük	2	6,7	2	6,7	4	6,7
Medeni durum	Evli	30	100,0	30	100,0	60	100,0
Eğitim durumu	Okuryazar	4	13,3	0	0,0	4	6,7
	İlkokul	2	6,7	3	10,0	5	8,3
	Ortaokul	4	13,3	0	0,0	4	6,7
	Lise	8	26,7	3	10,0	11	18,3
	Üniversite	11	36,7	15	50,0	26	43,3
	Yüksek Lisans-Doktora	1	3,3	9	30,0	10	16,7
Şu an çalışmıyor sanız daha önce çalıştınız mı?	Evet	9	30,0	0	0,0	9	30,0
	Hayır	21	70,0	0	0,0	21	70,0
Mesleğiniz?	İşçi	0	0,0	2	6,7	2	3,9
	Serbest meslek	3	14,3	2	6,7	5	9,8
	Memur	1	4,8	14	46,7	15	29,4
	Diğer	17	81,0	12	40,0	29	56,9
Aylık gelir durumu munuz	0-2000	9	30,0	3	10,0	12	20,0
	3000-5000	8	26,7	11	36,7	19	31,7
	6000-10000	8	26,7	12	40,0	20	33,3

	11000-15000	4	13,3	4	13,3	8	13,3
	16000 ve daha fazla	1	3,3	0	0,0	1	1,7
Kaç çocuğunuz var?	1	8	26,7	12	40,0	20	33,3
	2	8	26,7	13	43,3	21	35,0
	3	9	30,0	2	6,7	11	18,3
	4	3	10,0	2	6,7	5	8,3
	5 ve daha fazla	2	6,7	1	3,3	3	5,0
Çocuğunuz kaç yaşında	0-5	8	26,7	19	63,3	27	45,0
	6-12	10	33,3	8	26,7	18	30,0
	13-18	9	30,0	3	10,0	12	20,0
	19-25	3	10,0	0	0,0	3	5,0
Engelli çocuğunuz var mı?	Hayır	30	100,0	30	100,0	60	100,0
Çocuk kaybı yaşadınız mı?	Hayır	30	100,0	30	100,0	60	100,0
Psikiyatrik tanı ve tedavi aldınız mı?	Evet	6	20,0	7	23,3	13	21,7
	Hayır	24	80,0	23	76,7	47	78,3
Evet ise şu anda buna yönelik bir tedavi görüyor musunuz?	Evet	1	5,3	2	11,8	3	8,3
	Hayır	18	94,7	15	88,2	33	91,7

Çalışmayan annelerden 31-35 yaş arası olanların oranı %43,3; evli olanların oranı %100,0; üniversite mezunu olanların oranı %36,7; daha önce çalışmış olanların oranı %30,0; aylık geliri 0-2000 TL arası olanların oranı %30,0; 3 çocuğu olanların oranı %30,0; çocuğu 6-12 arası yaşta olanların oranı %33,3; engelli çocuğu bulunmayanların oranı %100,0; çocuk kaybı yaşamayanların oranı %100,0; psikiyatrik tanı ve tedavi alanların oranı %20,0; şu anda buna yönelik tedavi gören bir kişinin oranı %5,3'tür.

Çalışan annelerden 31-35 yaş arası olanların oranı %43,3; evli olanların oranı %100,0; üniversite mezunu olanların oranı %50,0; memur olanların oranı %46,7; aylık geliri 6000-10000 TL arası olanların oranı %40,0; 2 çocuğu olanların oranı %43,3; çocuğu 0-5 arası yaşta olanların oranı %63,3; engelli çocuğu bulunmayanların oranı %100,0; çocuk kaybı yaşamayanların oranı %100,0; psikiyatrik tanı ve tedavi alanların oranı %23,3; şu anda buna yönelik tedavi görenlerin kişinin oranı %11,8'dir.

Tüm annelerden 31-35 yaş arası olanların oranı %43,3; evli olanların oranı %100,0; üniversite mezunu olanların oranı %43,3; aylık geliri 6000-10000 TL arası olanların oranı %33,3; 2 çocuğu olanların oranı %35,0; çocuğu 0-5 arası yaşta olanların oranı %45,0; engelli çocuğu bulunmayanların oranı %100,0; çocuk kaybı yaşamayanların oranı %100,0; psikiyatrik tanı ve tedavi alanların oranı %21,7; şu anda buna yönelik tedavi görenlerin kişinin oranı %8,3'tür (Tablo1).

Tablo 2: Obsesif-Kompulsif Belirtilerin Betimsel İstatistikleri

	n	M i n i- mum	M a x i- mum	Ortala- ma	ss	Çarpık- lık	B a- sıklık
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	60	1,00	40,00	16,53	8,60	,280	-,429
Öz-bakım Ritüelleri	60	0,00	11,00	3,40	2,93	,586	-,548
Kontrol Etme Kompulsiyonları	60	2,00	33,00	12,63	8,57	,852	-,330
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	60	0,00	23,00	8,32	6,03	,689	-,541
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	60	0,00	26,00	2,90	5,86	1,492	,928
Padua Envanteri	60	7,00	111,00	43,78	26,41	,853	-,044

Bulaşma/kirlenme obsesyonları ve temizlik kompulsiyonları puanları ortalaması $16,53 \pm 8,60$; öz-bakım ritüelleri puanları ortalaması $3,40 \pm 2,93$; kontrol etme kompulsiyonları puanları ortalaması $12,63 \pm 8,57$; kendine/başkalarına zarar vermeye Yönelik obsesyonel düşünceler puanları ortalaması $8,32 \pm 6,03$; kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler puanları ortalaması $2,90 \pm 5,86$; Padua Envanteri puanları ortalaması $43,78 \pm 26,41$ 'tür (Tablo 2).

Tablo 3: Aile Hayatı ve Çocuk Yerleştirme Tutumlarının Betimsel İstatistikleri

	n	M i n i- mum	M a x i- mum	Ortala- ma	ss	Çarpık- lık	Basıklık
Aşırı Koruyucu Anne	60	19,00	55,00	35,87	8,52	,376	-,459
Demokratik Eşitlik	60	11,00	26,00	18,45	3,65	,068	-,468
Ev Kadınlığını Reddetme	60	16,00	54,00	36,83	8,66	-,310	-,643
Karı-Koca Geçimsizliği	60	9,00	22,00	15,17	3,96	,062	-,922
Disiplin	60	27,00	59,00	41,78	8,32	-,192	-,890

Aşırı koruyucu anne puanları ortalaması $35,87 \pm 8,52$; demokratik eşitlik puanları ortalaması $18,45 \pm 3,65$; ev kadınlığını reddetme puanları ortalaması $36,83 \pm 8,66$; karı-koca geçimsizliği puanları ortalaması $15,17 \pm 3,96$; disiplin puanları ortalaması $41,78 \pm 8,32$ ’ dir (Tablo 3).

Tablo 4: Obsesif İnançların Betimsel İstatistikleri

	n	M i n i- mum	M a x i- mum	Ortala- ma	ss	Çarpık- lık	Basıklık
Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	60	26,00	102,00	60,40	19,74	,345	-,594
Mükemmeliyetçilik/Kesinlik	60	29,00	102,00	63,83	18,40	,328	-,556
Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	60	12,00	76,00	40,25	15,57	,694	-,087
Obsesif İnançlar	60	68,00	276,00	164,48	50,94	,532	-,335

Sorumluluk/tehdit beklentisi puanları ortalaması $60,50 \pm 19,74$; mükemmeliyetçilik/kesinlik puanları ortalaması $63,83 \pm 18,40$; düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme puanları ortalaması $40,25 \pm 15,57$; obsesif inançlar puanları ortalaması $164,48 \pm 50,94$ ’ tir (Tablo 4).

Tablo 5: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi

Çalışma Durumu		n	Ortalama	ss	t	p
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	Çalışmayan	30	16,40	7,55	-,119	,906
	Çalışan	30	16,67	9,66		
Öz-bakım Ritüelleri	Çalışmayan	30	2,87	2,85	-1,422	,160
	Çalışan	30	3,93	2,96		
Kontrol Etme Kompulsiyonları	Çalışmayan	30	11,97	7,78	-,599	,551
	Çalışan	30	13,30	9,38		
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	Çalışmayan	30	8,13	5,81	-,234	,816
	Çalışan	30	8,50	6,34		
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	Çalışmayan	30	2,83	6,01	-,087	,931
	Çalışan	30	2,97	5,80		
Padua Envanteri	Çalışmayan	30	42,20	24,49	-,461	,646
	Çalışan	30	45,37	28,53		
Aşırı Koruyucu Anne	Çalışmayan	30	33,37	6,17	-2,359	,022**
	Çalışan	30	38,37	9,83		
Demokratik Eşitlik	Çalışmayan	30	18,17	3,38	-,598	,552
	Çalışan	30	18,73	3,94		
Ev Kadınlığını Reddetme	Çalışmayan	30	35,40	8,14	-1,289	,202
	Çalışan	30	38,27	9,06		
Karı-Koca Geçimsizliği	Çalışmayan	30	14,50	3,63	-1,311	,195
	Çalışan	30	15,83	4,23		
Disiplin	Çalışmayan	30	39,87	7,57	-1,819	,074
	Çalışan	30	43,70	8,71		
Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	Çalışmayan	30	59,87	20,66	-,208	,836
	Çalışan	30	60,93	19,11		
Mükemmeliyetçilik/Kesinlik	Çalışmayan	30	63,13	17,67	-,292	,771
	Çalışan	30	64,53	19,38		
Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	Çalışmayan	30	40,93	17,18	,337	,737
	Çalışan	30	39,57	14,04		
Obsesif İnançlar	Çalışmayan	30	163,93	53,18	-,083	,934
	Çalışan	30	165,03	49,51		

Çalışmayan ile çalışan anneler arasında aşırı koruyucu annelik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Çalışmayanların ortalaması 33,37 iken çalışanların ortalaması 38,87'dir. Buna göre çalışan annelerde aşırı koruyucu annelik daha fazladır (Tablo 5).

Tablo 6: Obsesif Kompulsif Belirtilerin Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

Çocuk Sayısı	n	Ortalama	ss	F	p	
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	1	20	15,50	7,46	2,354	,082
	2	21	14,24	8,53		
	3	11	22,18	5,55		
	4 ve daha fazla	8	17,38	12,27		
Öz-bakım Ritüelleri	1	20	3,30	3,10	0,427	,734
	2	21	3,19	2,98		
	3	11	3,18	2,23		
	4 ve daha fazla	8	4,50	3,51		
Kontrol Etme Kompulsiyonları	1	20	11,55	8,48	0,165	,920
	2	21	12,95	9,59		
	3	11	13,27	4,71		
	4 ve daha fazla	8	13,63	11,13		
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	1	20	8,95	6,47	0,697	,558
	2	21	9,14	6,56		
	3	11	7,27	4,00		
	4 ve daha fazla	8	6,00	6,02		
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	1	20	3,10	6,16	1,312	,280
	2	21	4,52	7,40		
	3	11	1,00	2,49		
	4 ve daha fazla	8	0,75	1,39		
Padua Envanteri	1	20	42,40	26,64	0,076	,973
	2	21	44,05	31,53		
	3	11	46,91	9,21		

4 ve daha fazla 8 42,25 31,09

Çocuk sayısı farklı olan anneler arasında ölçek ve alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). (Tablo 6).

Tablo 7: Aile Hayatı Ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

Çocuk Sayısı		n	Ortalama	ss	F	p
Aşırı Koruyucu Anne	1	20	36,75	9,41	1,251	,300
	2	21	37,67	7,77		
	3	11	32,00	3,63		
	4 ve daha fazla	8	34,25	11,91		
Demokratik Eşitlik	1	20	17,85	3,87	0,612	,610
	2	21	18,24	3,51		
	3	11	19,00	3,87		
	4 ve daha fazla	8	19,75	3,41		
Ev Kadınlığını Reddetme	1	20	36,80	10,34	0,027	,994
	2	21	36,48	7,95		
	3	11	37,18	7,28		
	4 ve daha fazla	8	37,38	9,20		
Karı-Koca Geçimsizliği	1	20	14,85	3,84	0,821	,488
	2	21	15,48	4,32		
	3	11	14,00	3,49		
	4 ve daha fazla	8	16,75	3,99		
Disiplin	1	20	42,45	8,85	0,898	,448
	2	21	43,38	7,72		
	3	11	39,91	7,33		
	4 ve daha fazla	8	38,50	9,83		

Çocuk sayısı farklı olan anneler arasında ölçek ve alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). (Tablo 7).

Tablo 8: Obsesif İnançların Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

Çocuk Sayısı	n	Ortalama	ss	F	p	
Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	1	20	61,00	21,04	0,061	,980
	2	21	60,52	20,01		
	3	11	61,09	17,77		
	4 ve daha fazla	8	57,63	21,82		
Mükemmelliyetçilik/Kesinlik	1	20	64,00	20,07	0,260	,854
	2	21	66,24	17,08		
	3	11	60,91	20,16		
	4 ve daha fazla	8	61,13	17,51		
Düşüncelere Önem Verme/ Düşünceleri Kontrol Etme	1	20	40,65	17,98	0,084	,968
	2	21	40,76	16,20		
	3	11	40,45	13,46		
	4 ve daha fazla	8	37,63	12,15		
Obsesif İnançlar	1	20	165,65	56,69	0,097	,961
	2	21	167,52	50,11		
	3	11	162,45	48,32		
	4 ve daha fazla	8	156,38	50,27		

Çocuk sayısı farklı olan anneler arasında ölçek ve alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). (Tablo 8).

Tablo 9: Obsesif Kompulsif Belirtilerin Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Eğitim Durumu		n	Ortalama	ss	F	p	
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	Ortaokul ve altı	13	20,31	10,30	2,847	,046**	1-4
	Lise	11	19,55	6,35			
	Üniversite	26	15,31	8,01			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	11,50	7,49			
Öz-bakım Ritüelleri	Ortaokul ve altı	13	5,54	3,31	4,475	,007**	1-3 1-4
	Lise	11	4,00	2,72			
	Üniversite	26	2,58	2,45			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	2,10	2,42			
Kontrol Etme Kompulsiyonları	Ortaokul ve altı	13	16,69	10,91	6,234	,001**	1-4 2-3 2-4
	Lise	11	18,27	7,20			
	Üniversite	26	10,73	6,83			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	6,10	3,87			
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	Ortaokul ve altı	13	10,15	6,19	1,969	,129	
	Lise	11	11,00	5,48			
	Üniversite	26	7,00	6,04			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	6,40	5,48			
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürütüler	Ortaokul ve altı	13	4,08	7,45	1,938	,134	
	Lise	11	5,82	7,17			
	Üniversite	26	2,00	5,09			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	0,50	0,71			
Padua Envanteri	Ortaokul ve altı	13	56,77	31,10	4,903	,004**	1-4 2-4
	Lise	11	58,64	22,86			
	Üniversite	26	37,62	23,17			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	26,60	16,12			

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında bulaşma/kirlenme obsesyonları ve temizlik kompulsiyonları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre Okuryazar ya da ortaokul ve altı mezunu olan annelerde bulaşma/kirlenme obsesyonları ve temizlik kompulsiyonları en fazla iken eğitim düzeyi arttıkça bu kompulsiyonlar azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre okuryazar ya da ortaokul ve altı mezunu olanlarda yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre bulaşma/kirlenme obsesyonları ve temizlik kompulsiyonları daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında öz-bakım ritüelleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre Okuryazar ya da ortaokul ve altı mezunu olan annelerde öz-bakım ritüelleri en fazla iken eğitim düzeyi arttıkça bu Ritüeller azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre okuryazar ya da ortaokul ve altı mezunu olanlarda üniversite ile yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre öz-bakım ritüelleri daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında kontrol etme kompulsiyonları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre lise mezunu olan annelerde kontrol etme kompulsiyonları en fazla iken yüksek lisans-doktora mezunu olanlarda en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre okuryazar ya da ortaokul ve altı ile lise mezunu olanlarda yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre, lise mezunu olanlarda üniversite mezunu olanlara göre kontrol etme kompulsiyonları daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında Padua Envanteri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre lise mezunu olan annelerde Padua Envanteri puan ortalaması en fazla iken yüksek lisans-doktora mezunu olanlarda en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre okuryazar ya da ortaokul ve altı ile lise mezunu olanlarda yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre Padua Envanteri ortalaması daha fazladır. (Tablo 9).

Tablo 10: Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Eğitim Durumu	n	Ortalama	ss	F	p		
Aşırı Koruyucu Anne	Ortaokul ve altı	13	31,15	7,96	5,572	,002**	1-4 2-4
	Lise	11	31,18	5,71			
	Üniversite	26	37,96	8,73			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	41,70	5,83			
Demokratik Eşitlik	Ortaokul ve altı	13	18,46	4,14	0,116	,950	
	Lise	11	18,55	2,54			
	Üniversite	26	18,19	3,42			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	19,00	4,94			
Ev Kadınlığını Reddetme	Ortaokul ve altı	13	34,69	8,78	3,223	,029**	2-4
	Lise	11	31,64	8,90			
	Üniversite	26	38,19	8,45			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	41,80	5,49			
Karı-Koca Geçimsizliği	Ortaokul ve altı	13	14,62	4,31	2,279	,089	
	Lise	11	12,91	4,01			
	Üniversite	26	15,69	3,62			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	17,00	3,56			
Disiplin	Ortaokul ve altı	13	37,54	7,55	9,296	,000**	1-3 1-4 2-3 2-4
	Lise	11	35,27	6,81			
	Üniversite	26	43,81	7,29			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	49,20	5,25			

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında aşırı koruyucu annelik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Buna göre yüksek lisans-doktora mezunu olan annelerde aşırı koruyucu annelik en fazla iken eğitim düzeyi arttıkça bu duygu da artmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre yüksek lisans-

doktora mezunu olanlarda ortaokul ve altı ile lise mezunu olanlara göre aşırı koruyucu annelik daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında ev kadınlığını reddetme açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre yüksek lisans-doktora mezunu olan annelerde ev kadınlığını reddetme en fazla iken lise mezunu olanlar da en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre yüksek lisans-doktora mezunu olanlarda lise mezunu olanlara göre ev kadınlığını reddetme daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında disiplin açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre yüksek lisans-doktora mezunu olan annelerde disiplin en fazla iken lise mezunu olanlar da en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre yüksek lisans-doktora mezunu ile üniversite mezunu olanlarda lise mezunu ile ortaokul ve altı mezunu göre disiplin daha fazladır. (Tablo 10).

Tablo 11: Obsesif İnançların Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Eğitim Durumu	n	Ortalama	ss	F	p		
Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	Ortaokul ve altı	13	70,38	20,76	5,618	,002**	1-4 2-3 2-4
	Lise	11	73,09	18,60			
	Üniversite	26	54,50	17,49			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	48,80	12,43			
Mükemmelliyetçilik/Kesinlik	Ortaokul ve altı	13	68,23	16,87	1,827	,153	
	Lise	11	72,55	19,11			
	Üniversite	26	60,27	19,10			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	57,80	14,93			
Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	Ortaokul ve altı	13	46,00	14,66	7,825	,000**	1-4 2-3 2-4
	Lise	11	52,91	16,40			
	Üniversite	26	37,15	13,30			
	Yüksek Lisans-Doktora	10	26,90	6,56			
	Ortaokul ve altı	13	184,62	50,14			
	Lise	11	198,55	53,14			

Obsesif İnançlar	Üniversite	26	151,92	46,63	4,880	,004**	2-4
	Yüksek Lisans-Doktora	10	133,50	30,96			

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında sorumluluk/tehdit beklentisi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre lise mezunu olan annelerde sorumluluk/tehdit beklentisi en fazla iken yüksek lisans-doktora mezunu olanlar da en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre yüksek lisans-doktora mezunu olanlarda lise mezunu olanlar ile okuryazar ya da ortaokul ve altı mezunu olanlara göre, üniversite mezunu olanlarda lise mezunu olanlara göre sorumluluk/tehdit beklentisi daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre lise mezunu olan annelerde düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme en fazla iken yüksek lisans-doktora mezunu olanlar da en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre okuryazar ya da ortaokul ve altı mezunu olanlarda yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre, lise mezunu olanlarda üniversite ile yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme daha fazladır.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında obsesif inançlar açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre lise mezunu olan annelerde obsesif inançlar en fazla iken yüksek lisans-doktora mezunu olanlar da en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre lise mezunu olanlarda üniversite ile yüksek lisans-doktora mezunu olanlara göre obsesif inançlar daha fazladır. (Tablo 11).

Tablo 12: Obsesif Kompulsif Belirtilerin Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Aylık Gelir Düzeyi	n	O r t a- lama	ss	F	p		
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	0-2000	12	20,08	9,82	1,471	,232	
	3000-5000	19	17,53	8,86			
	6000-10000	20	14,95	6,98			
	11000 ve daha fazla	9	13,22	8,97			
Öz-bakım Ritüelleri	0-2000	12	5,50	3,63	7,056	,000**	1-3 1-4 2-4
	3000-5000	19	4,26	2,40			
	6000-10000	20	2,40	2,30			
	11000 ve daha fazla	9	1,00	1,50			
Kontrol Etme Kompulsiyonları	0-2000	12	17,75	10,84	4,900	,004**	1-3 1-4
	3000-5000	19	15,26	8,69			
	6000-10000	20	9,45	5,73			
	11000 ve daha fazla	9	7,33	4,44			
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	0-2000	12	11,58	5,48	3,915	,013**	1-4
	3000-5000	19	9,84	6,53			
	6000-10000	20	6,75	5,16			
	11000 ve daha fazla	9	4,22	4,63			
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	0-2000	12	6,58	9,02	3,587	,019**	1-3
	3000-5000	19	3,95	6,54			
	6000-10000	20	0,80	1,15			
	11000 ve daha fazla	9	0,44	0,88			
Padua Envanteri	0-2000	12	61,50	32,13	5,426	,002**	1-3 1-4
	3000-5000	19	50,84	27,68			
	6000-10000	20	34,35	15,45			
	11000 ve daha fazla	9	26,22	16,57			

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında öz-bakım ritüelleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde öz-bakım ritüelleri en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu Ritüeller azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre, 3000-5000 TL arası olanlarda 11000 ve daha fazla olanlara göre öz-bakım ritüelleri daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında kontrol etme kompulsiyonları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde kontrol etme kompulsiyonları en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu Kompulsiyonları azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre kontrol etme kompulsiyonları daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu düşünceler azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda 11000 ve daha fazla olanlara göre kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu dürtüler azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda 6000-10000 TL arası olanlara göre kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında Padua Envanteri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde Padua Envanteri puan ortalaması en fazla iken gelir düzeyi arttıkça puan ortalaması azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası

olanlarda 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre Padua Envanteri ortalaması daha fazladır. (Tablo 12).

Tablo 13: Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Aylık Gelir Düzeyi	n	O r t a- lama	ss	F	p		
Aşırı Koruyucu Anne	0-2000	12	31,33	7,66	4,717	,005	1-4 2-4
	3000-5000	19	33,63	8,64			
	6000-10000	20	37,45	7,73			
	11000 ve daha fazla	9	43,11	6,09			
Demokratik Eşitlik	0-2000	12	17,50	3,37	0,581	,630	
	3000-5000	19	18,26	2,62			
	6000-10000	20	18,70	4,26			
	11000 ve daha fazla	9	19,56	4,61			
Ev Kadınlığını Reddetme	0-2000	12	32,25	9,30	5,027	,004**	1-4 2-4
	3000-5000	19	34,26	8,28			
	6000-10000	20	38,70	7,75			
	11000 ve daha fazla	9	44,22	4,47			
Karı-Koca Geçimsizliği	0-2000	12	12,75	3,39	2,293	,088	
	3000-5000	19	15,16	4,50			
	6000-10000	20	16,00	3,37			
	11000 ve daha fazla	9	16,56	3,84			
Disiplin	0-2000	12	36,92	6,95	10,340	,000**	1-3 1-4 2-3 2-4
	3000-5000	19	37,21	7,95			
	6000-10000	20	45,95	6,13			
	11000 ve daha fazla	9	48,67	5,55			

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında aşırı koruyucu annelik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 11000 ve daha fazla olan annelerde aşırı koruyucu annelik en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu duygu da artmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 11000 ve daha fazla olanlarda 0-2000 TL arası ile 3000-5000 TL arası ile olanlara göre aşırı koruyucu annelik daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında ev kadınlığını reddetme açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 11000 ve daha fazla olan annelerde ev kadınlığını reddetme en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu duygu da artmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 11000 ve daha fazla olanlarda 0-2000 TL arası ile 3000-5000 TL arası ile olanlara göre ev kadınlığını reddetme daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında disiplin açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 11000 ve daha fazla olan annelerde disiplin en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu duygu da artmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 11000 ve daha fazla ile 6000-10000 TL arası olanlarda 0-2000 TL arası ile 3000-5000 TL arası ile olanlara göre disiplin daha fazladır. (Tablo 13).

Tablo 14: Obsesif İnançların Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Aylık Gelir Düzeyi	n	O r t a- lama	ss	F	p		
Sorumluluk/Tehdit Bek- lentisi	0-2000	12	77,08	22,92	6,448	,001**	1-3 1-4
	3000-5000	19	63,58	18,22			
	6000-10000	20	50,75	16,34			
	11000 ve daha fazla	9	52,89	5,69			
Mükemmelliyetçilik/ Kesinlik	0-2000	12	76,92	16,77	4,375	,008**	1-3 1-4
	3000-5000	19	66,63	19,59			
	6000-10000	20	57,60	15,47			
	11000 ve daha fazla	9	54,33	14,29			

Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	0-2000	12	52,42	15,70	6,045	,001**	1-3 1-4
	3000-5000	19	43,58	16,14			
	6000-10000	20	33,20	12,06			
	11000 ve daha fazla	9	32,67	8,96			
Obsesif İnançlar	0-2000	12	206,42	52,98	6,316	,001**	1-3 1-4
	3000-5000	19	173,79	52,16			
	6000-10000	20	141,55	40,44			
	11000 ve daha fazla	9	139,89	20,86			

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında sorumluluk/tehdit beklentisi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde sorumluluk/tehdit beklentisi en fazla iken 6000-10000 TL arası olanlarda en azdır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda ile 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre sorumluluk/tehdit beklentisi daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında mükemmelliyetçilik/kesinlik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde mükemmelliyetçilik/kesinlik en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu duygu azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda ile 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre mükemmelliyetçilik/kesinlik daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası olan annelerde düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu duygu azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda ile 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme daha fazladır.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında obsesif inançlar açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre geliri 0-2000 TL arası

olan annelerde obsesif inançlar en fazla iken gelir düzeyi arttıkça bu duygu azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre geliri 0-2000 TL arası olanlarda ile 6000-10000 TL arası ile 11000 ve daha fazla olanlara göre obsesif inançlar daha fazladır. (Tablo 14).

Tablo 15: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Yaş Açısından İncelenmesi

Yaş	n	O r t a- lama	ss	F	p		
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	18-30	14	20,50	6,93	2,029	,141	
	31-35	26	15,12	9,11			
	36 ve daha büyük	20	15,60	8,50			
Öz-bakım Ritüelleri	18-30	14	5,00	3,01	2,944	,061	
	31-35	26	2,81	3,14			
	36 ve daha büyük	20	3,05	2,24			
Kontrol Etme Kompulsiyonları	18-30	14	17,14	8,57	2,987	,058	
	31-35	26	12,08	9,62			
	36 ve daha büyük	20	10,20	5,85			
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	18-30	14	11,50	5,81	4,003	,024**	1-3
	31-35	26	8,50	6,06			
	36 ve daha büyük	20	5,85	5,25			
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	18-30	14	7,43	9,12	7,274	,002**	1-2 1-3
	31-35	26	2,31	4,52			
	36 ve daha büyük	20	0,50	1,00			
Padua Envanteri	18-30	14	61,57	28,69	4,992	,010**	1-2 1-3
	31-35	26	40,81	27,17			
	36 ve daha büyük	20	35,20	17,58			
Aşırı Koruyucu Anne	18-30	14	32,57	6,81	1,402	,254	
	31-35	26	37,08	9,54			

	36 ve daha büyük	20	36,60	7,96			
Demokratik Eşitlik	18-30	14	16,57	2,77			
	31-35	26	18,50	3,40	3,258	,046**	1-3
	36 ve daha büyük	20	19,70	4,09			
Ev Kadınlığını Reddetme	18-30	14	33,71	9,34			
	31-35	26	36,31	9,26	2,131	,128	
	36 ve daha büyük	20	39,70	6,63			
Karı-Koca Geçimsizliği	18-30	14	13,29	3,79			
	31-35	26	15,15	4,28	2,883	,064	
	36 ve daha büyük	20	16,50	3,22			
Disiplin	18-30	14	37,71	7,71			
	31-35	26	42,00	9,01	2,797	,069	
	36 ve daha büyük	20	44,35	6,94			
Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	18-30	14	70,79	16,86			
	31-35	26	56,96	23,46	2,678	,077	
	36 ve daha büyük	20	57,60	13,69			
Mükemmelliyeçilik/Kesinlik	18-30	14	70,07	16,66			
	31-35	26	62,31	20,42	1,064	,352	
	36 ve daha büyük	20	61,45	16,58			
Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	18-30	14	48,29	15,60			
	31-35	26	37,85	17,55	2,561	,086	
	36 ve daha büyük	20	37,75	10,90			
Obsesif İnançlar	18-30	14	189,14	46,50			
	31-35	26	157,12	59,15	2,229	,117	
	36 ve daha büyük	20	156,80	37,30			

Farklı yaşta olan anneler arasında kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 18-30 yaş arası olan annelerde kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler en fazla iken yaş arttıkça bu düşünceler azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 18-30 yaş arası olanlarda 36 ve daha büyük yaşta olanlara göre kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler daha fazladır.

Farklı yaşta olan anneler arasında kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 18-30 yaş arası olan annelerde kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler en fazla iken yaş arttıkça bu düşünceler azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 18-30 yaş arası olanlarda 31-35 yaş arası ile 36 ve daha büyük yaşta olanlara göre kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler daha fazladır.

Farklı yaşta olan anneler arasında Padua Envanteri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 18-30 yaş arası olan annelerde Padua Envanteri ortalaması en fazla iken yaş arttıkça ortalama azalmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 18-30 yaş arası olanlarda 31-35 yaş arası ile 36 ve daha büyük yaşta olanlara göre Padua Envanteri ortalaması daha fazladır.

Farklı yaşta olan anneler arasında demokratik eşitlik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 36 yaş ve daha büyük olan annelerde demokratik eşitlik en fazla iken yaş arttıkça bu duygu da artmaktadır. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 36 ve daha büyük yaşta olanlarda 18-30 yaş arası olanlara göre demokratik eşitlik daha fazladır. (Tablo 15).

Tablo 16: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Psikiyatrik Tanı ve Tedavi Alma Durumu Açısından İncelenmesi

Psikiyatrik tanı ve tedavi aldınız mı?	n	Ortalama	ss	t	p	
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları	Evet	13	15,92	8,84	-,287	,775
	Hayır	47	16,70	8,62		
Öz-bakım Ritüelleri	Evet	13	2,92	2,36	-,660	,512
	Hayır	47	3,53	3,08		
Kontrol Etme Kompulsiyonları	Evet	13	12,46	6,78	-,081	,936
	Hayır	47	12,68	9,07		
Kendine/Başkalarına Zarar Verme-yeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	Evet	13	8,23	6,25	-,058	,954
	Hayır	47	8,34	6,04		
Kendine/Başkalarına Zarar Verme-yeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	Evet	13	3,00	4,32	,069	,945
	Hayır	47	2,87	6,25		
Padua Envanteri	Evet	13	42,54	22,04	-,190	,850
	Hayır	47	44,13	27,70		
Aşırı Koruyucu Anne	Evet	13	35,92	8,07	,027	,979
	Hayır	47	35,85	8,73		
Demokratik Eşitlik	Evet	13	17,15	3,53	-1,460	,150
	Hayır	47	18,81	3,64		
Ev Kadınlığını Reddetme	Evet	13	36,46	8,81	-,173	,863
	Hayır	47	36,94	8,71		
Karı-Koca Geçimsizliği	Evet	13	13,85	3,98	-1,368	,177
	Hayır	47	15,53	3,92		
Disiplin	Evet	13	40,38	7,41	-,682	,498
	Hayır	47	42,17	8,59		
Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	Evet	13	60,77	16,41	,076	,940
	Hayır	47	60,30	20,72		
Mükemmelliyeçilik/Kesinlik	Evet	13	59,08	14,83	-1,054	,296
	Hayır	47	65,15	19,20		
Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	Evet	13	39,08	10,69	-,305	,762
	Hayır	47	40,57	16,75		

Obsesif İnançlar	Evet	13	158,92	37,73	-,442	,660
	Hayır	47	166,02	54,28		

Psikiyatrik tanı ve tedavi alan ile almayan anneler arasında ölçek ve alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). (Tablo 16).

Tablo 17: Obsesif İnançlar ile Padua Envanteri Ölçek ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki

		Sorumluluk/ Tehdit Beklentisi	Mükemmeliyetçilik/Kesinlik	Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme	Obsesif İnançlar
Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsyonları	r	,521**	,422**	,473**	,499**
	p	,000**	,001**	,000**	,000**
	n	60	60	60	60
Öz-bakım Ritüelleri	r	,645**	,599**	,559**	,637**
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
	n	60	60	60	60
Kontrol Etme Kompulsyonları	r	,680**	,604**	,665**	,685**
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
	n	60	60	60	60
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler	r	,650**	,659**	,650**	,689**
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
	n	60	60	60	60
Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	r	,587**	,526**	,636**	,612**
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
	n	60	60	60	60
Padua Envanteri	r	,741**	,667**	,721**	,748**
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
	n	60	60	60	60

Bulaşma/kirlenme obsesyonları ve temizlik kompulsiyonları ile sorumluluk/ tehdit beklentisi arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,521$); mükemmelliyetçilik/ kesinlik arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,422$); düşüncelere önem verme/ düşünceleri kontrol etme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,473$); obsesif inançlar arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,499$) bulunmaktadır.

Öz-bakım ritüelleri ile sorumluluk/tehdit beklentisi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,645$); mükemmelliyetçilik/kesinlik arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,599$); düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,559$); obsesif inançlar arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,637$) bulunmaktadır.

Kontrol etme kompulsiyonları ile sorumluluk/tehdit beklentisi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,680$); mükemmelliyetçilik/kesinlik arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,604$); düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,665$); obsesif inançlar arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,685$) bulunmaktadır.

Kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel düşünceler ile sorumluluk/tehdit beklentisi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,650$); mükemmelliyetçilik/kesinlik arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,659$); düşüncelere önem verme/ düşünceleri kontrol etme arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,650$); obsesif inançlar arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,689$) bulunmaktadır.

Kendine/başkalarına zarar vermeye yönelik obsesyonel dürtüler ile sorumluluk/ tehdit beklentisi arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,587$); mükemmelliyetçilik/ kesinlik arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,526$); düşüncelere önem verme/ düşünceleri kontrol etme arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,636$); obsesif inançlar arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,612$) bulunmaktadır.

Padua Envanteri ile Sorumluluk/Tehdit Beklentisi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,741$); mükemmelliyetçilik/kesinlik arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,667$); düşüncelere önem verme/düşünceleri kontrol etme arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,721$); obsesif inançlar arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,748$) bulunmaktadır. (Tablo 17)

Tablo 18: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Aşırı Koruyucu Anneliğe Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	Katsayı (B)	t	p	R ²
Aşırı Koruyucu Anne	Sabit			45,283	22,697	,000	
	Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları			-,043	-,310	,758	
	Öz-bakım Ritüelleri			-,811	-1,808	,076	
	Kontrol Etme Kompulsiyonları	8,787	,000	-,258	-1,244	,219	,449
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler			-,383	-1,642	,106	
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler			,171	,848	,400	

Annenin obsesif-kompulsif özelliklerinin aşırı koruyucu anneliği etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$) Ancak etki durumuna bakıldığında Annenin obsesif-kompulsif özellikleri aşırı koruyucu anneliği etkilememektedir ($p > 0,05$). (Tablo 18).

Tablo 19: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Demokratik Eşitliğe Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	Katsayı (B)	t	p	R ²
Demokratik Eşitlik	Sabit			19,473	17,714	,000	
	Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları			,070	,915	,364	
	Öz-bakım Ritüelleri			-,165	-,667	,507	
	Kontrol Etme Kompulsiyonları	1,052	,397	-,051	-,444	,659	,089
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler			-,132	-1,029	,308	

Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	,044	,391	,697
---	------	------	------

Annenin obsesif-kompulsif özelliklerinin demokratik eşitliği etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) bu nedenle etki durumuna bakılamamaktadır. (Tablo 19).

Tablo 20: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Ev Kadınlığını Reddetmeye Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	Katsayı (B)	t	p	R ²
Ev Kadınlığını Reddetme	Sabit			43,295	20,120	,000	
	Bulaşma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları			,095	,635	,528	
	Öz-bakım Ritüelleri			-,230	-,476	,636	
	Kontrol Etme Kompulsiyonları	6,593	,000	-,209	-,935	,354	,379
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler			-,480	-1,907	,062	
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler			-,210	-,965	,339	

Annenin obsesif-kompulsif özelliklerinin ev kadınlığı reddetmeyi etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$) Ancak etki durumuna bakıldığında Annenin obsesif-kompulsif özellikleri ev kadınlığı reddetmeyi etkilememektedir ($p>0,05$). (Tablo 20).

Tablo 21: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Karı-Koca Geçimsizliğine Etkisi

B a ğ ı m l ı De ğ i ŝ ken	Ba ğ ı m s ı z De ğ i ŝ ken	F	p	K a t s a y ı (B)	t	p	R ²
	Sabit			18,419	17,341	,000	
	Bula ŝ ma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları			-,062	-,841	,404	
	Öz-bakım Ritüelleri			-,116	-,487	,628	
Karı-Koca Geçimsizli ğ i	Kontrol Etme Kompulsiyonları	4,146	,003	-,022	-,202	,841	,277
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler			-,152	-1,221	,227	
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler			-,099	-,925	,359	

Annenin obsesif-kompulsif özelliklerinin karı-koca geçimsizliğini etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$) Ancak etki durumuna bakıldığında Annenin obsesif-kompulsif özellikleri karı-koca geçimsizliğini etkilememektedir ($p > 0,05$). (Tablo 21).

Tablo 22: Annenin Obsesif-Kompulsif Özelliklerinin Disipline Etkisi

B a ğ ı m l ı De ğ i ŝ ken	Ba ğ ı m s ı z De ğ i ŝ ken	F	p	K a t s a y ı (B)	t	p	R ²
	Sabit			49,705	25,563	,000	
	Bula ŝ ma/Kirlenme Obsesyonları ve Temizlik Kompulsiyonları			,023	,172	,864	
	Öz-bakım Ritüelleri			-1,167	-2,670	,010**	
Disiplin	Kontrol Etme Kompulsiyonları	8,854	,000	-,152	-,749	,457	,451
	Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Düşünceler			-,293	-1,288	,203	

Kendine/Başkalarına Zarar Vermeye Yönelik Obsesyonel Dürtüler	,005	,024	,981
---	------	------	------

Annenin obsesif-kompulsif özelliklerinin disiplini etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde öz-bakım ritüellerinin disiplini olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir ($B = -1,167$ $p < 0,05$). Disiplindeki değişimin %45'i öz-bakım ritüeller tarafından açıklanmaktadır. (Tablo 22).

Tablo 23: Annenin Obsesif İnanışlarının Aşırı Koruyucu Anneliğe Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	Katsayı (B)	t	p	R ²
Aşırı Koruyucu Anne	Sabit			52,193	15,592	,000	
	Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	9,643	,000	-,150	-1,198	,236	,341
	Mükemmeliyetçilik/Kesinlik			-,097	-,917	,363	
	Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme			-,027	-,219	,827	

Annenin obsesif inanışlarının aşırı koruyucu anneliği etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$) Ancak etki durumuna bakıldığında Annenin obsesif inanışları aşırı koruyucu anneliği etkilememektedir ($p > 0,05$). (Tablo 23).

Tablo 24: Annenin Obsesif İnanışlarının Demokratik Eşitliğe Etkisi

B a ğ ı m l ı De ğ i ŝ ken	Ba ğ ı m s ı z De ğ i ŝ ken	F	p	K a t s a y ı (B)	t	p	R ²
Demokratik E ŝ itlik	Sabit			22,216	13,495	,000	
	Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	2,837	,046	-,048	-,785	,436	,132
	Mükemmelliyetçilik/Kesinlik			-,082	-1,581	,120	
	Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme			,109	1,825	,073	

Annenin obsesif inanışlarının demokratik eşitliği etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$) Ancak etki durumuna bakıldığında Annenin obsesif inanışları demokratik eşitliği etkilememektedir ($p > 0,05$). (Tablo 24).

Tablo 25: Annenin Obsesif İnanışlarının Ev Kadınlığını Reddetmeye Etkisi

B a ğ ı m l ı De ğ i ŝ ken	Ba ğ ı m s ı z De ğ i ŝ ken	F	p	K a t s a y ı (B)	t	p	R ²
Ev Kadınlığ ı n ı Reddetme	Sabit			52,450	15,495	,000	
	Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	9,932	,000	,008	,066	,947	,347
	Mükemmelliyetçilik/Kesinlik			-,111	-1,034	,305	
	Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme			-,225	-1,826	,073	

Annenin obsesif inanışlarının ev kadınlığını reddetmeyi etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$) Ancak etki durumuna bakıldığında Annenin obsesif inanışları ev kadınlığını reddetmeyi etkilememektedir ($p > 0,05$). (Tablo 25).

Tablo 26: Annenin Obsesif İnanışlarının Karı-Koca Geçimsizliğine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	Katsayı (B)	t	p	R ²
Karı-Koca Geçimsizliği	Sabit			22,985	15,187	,000	
	Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	11,282	,000	-,131	-2,318	,024**	,377
	Mükemmelliyetçilik/Kesinlik			-,031	-,647	,520	
	Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme			,052	,938	,352	

Annenin obsesif inanışlarının karı-koca geçimsizliğini etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde sorumluluk/tehdit beklentisi karı-koca geçimsizliğini olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir ($B = -0,131$ $p < 0,05$). Karı-koca geçimsizliğindeki değişimin %38'i sorumluluk/tehdit beklentisi tarafından açıklanmaktadır. (Tablo 26).

Tablo 27: Annenin Obsesif İnanışlarının Disipline Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	Katsayı (B)	t	p	R ²
Disiplin	Sabit			58,560	18,765	,000	
	Sorumluluk/Tehdit Beklentisi	12,378	,000	-,081	-,697	,489	,399
	Mükemmelliyetçilik/Kesinlik			-,102	-1,034	,306	
	Düşüncelere Önem Verme/Düşünceleri Kontrol Etme			-,133	-1,171	,247	

Annenin obsesif inanışlarının disiplini etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$) Ancak etki durumu-

na bakıldığında annenin obsesif inanışları disiplini etkilememektedir ($p>0,05$). (Tablo 27).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Şanlıurfa’da yaşayan çalışan ve çalışmayan annelerin, demografik bilgi, obsesif kompulsif belirti ve obsesif inançlarının çocuk yetiştirme tutumları ile ilişkisinin analiz edilmesi amacıyla 30 çalışan 30 çalışmayan olmak üzere toplamda 60 katılımcı ile yapılan araştırmamız ile ulaşılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir. Tüm annelerden 31-35 yaş arası olanların oranı %43,3 olup hepsi evlidir. Katılımcıların çoğunluğu üniversite mezunu olup, üniversite mezunu olanların oranı %43,3’tür. Çocuk yetiştirme tutumlarından en çok disiplin görülürken, demokratik tutumun ez benimsendiği görülmüştür. Kollektivist kültürlerde itaatkar olma ve güvenliğin çocuk yetiştirme konusunda önemli olduğu (Triandis, 2001) düşünüldüğünde, kolektivist bir toplum olan Şanlıurfa’da disiplin ve aşırı koruyucu annelik tutumunun daha fazla baskın olması beklenen bir sonuçtur.

Çalışmayan ile çalışan anneler arasında obsesif kompulsif belirti ve obsesif inançlar açısından fark bulunmamaktadır. Çocuk yetiştirme tutumlarından ise sadece aşırı koruyucu annelik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Çalışmayan annelerin aşırı koruyucu annelik tutumu ortalaması 33,37 iken çalışan annelerin ortalaması 38,87’dir. Buna göre çalışan annelerde Aşırı Koruyucu Annelik daha fazla olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde, sadece Erzurum ilinde Tortumluoğlu’nun (1999) yaptığı araştırmanın sonucu ile uyumlu iken, diğer çalışmaları destekler nitelikte olmayıp, çalışmayan annelerde aşırı koruyucu tutum daha yüksek bulunmuştur (Alabay, 2017; Ayyıldız 2005; Şanlı, 2007; Şanlı& Öztürk, 2012). Tortumluoğlu (1999) ile benzer sonuçlar olurken literatürdeki diğer çalışmalar ile paralel sonuçlara ulaşılmamasının nedeni olarak Tortumluoğlu’nun (1999) yaptığı çalışmanın da mevcut çalışma gibi geleneksel bir şehir olan Erzurum ilinde yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Annenin iş hayatında olması, annenin işte iken çocuğun bakımını başkası tarafından karşılanması, kendisi ilgilenemediği için hem anne de suçluluk duygusuna neden olabilmekte hem de ilgilenmediği süre zarfında çocuğunun bakımı ile ilgili strese neden olabilmektedir. Yaşanılan bu stres, anneleri daha hassaslaştırabilmekte hem de çocuğa karşı duyulan suçluluk duygusu ile aşırı koruyucu tutum sergileme eğilimini arttırmış olabileceği düşünülmektedir. Sonuçlara göre çalışan ve çalışmayan annelerin

aşırı koruyucu tutum dışında çocuk yetiştirme tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çalışan anneler ile çalışmayan annelerin obsesif-kompulsif özellik ve obsesif inanışlar açısından farklılaşmadığı görülmektedir. Şahin (2008) araştırmasında, çalışmayan kadınlarda obsesif kompulsif belirtilerin daha yüksek olduğunu saptamıştır. Mevcut araştırmada ise obsesif kompulsif özellik ve obsesif inanışların çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Obsesif kompulsif özellik ve obsesif inanışlar arasındaki ilişki incelendiğinde ikisinin arasında pozitif bir ilişki olduğu, yani obsesif kompulsif özellikleri yüksek olan annelerin obsesif inanışlarının da yüksek olduğu görülmüştür. Elde edinilen bulgular literatürü desteklemektedir. (Konkan ve ark., 2012; Wheaton ve ark., 2010) Obsesif kompulsif özelliklerin, çocuk yetiştirme tutumlarında sadece disiplin tutumunu etkilediği, obsesif kompulsif özelliklerden, öz bakım ritüellerin fazla olduğu annelerin çocuklarına karşı daha az disiplinli olduğu görülmüştür. Literatürde OKB'si olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumunun incelendiği çok az çalışma mevcuttur. Griffiths ve arkadaşlarının (2011) yaptığı araştırmada OKB'si olan annelerin çocuklarına karşı daha kısıtlayıcı bir tutum sergiledikleri, Challacombe and Salkovskis (2009)'nin yaptığı araştırmada ise baskılayan ve ceza veren negatif ebeveynlik yöntemlerini benimsedikleri, bu bağlamda mevcut araştırma bulguları ile paralel olmayan sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Literatürde bu konunun az araştırılmasının, mevcut araştırmada ise obsesif kompulsif özellikler ile ilişkisine bakılmasından dolayı, OKB tanısı almış ebeveynlerin ebeveynlik tutumunun daha detaylı incelenmesinin daha kapsayıcı sonuçlar elde etmeye yarayacağı düşünülmektedir. Obsesif inanışlardan, Sorumluluk/Tehdit Beklentisi Karı-Koca Geçimsizliğini olumsuz yönde etkilediği, Sorumluluk tehdit beklentisi yüksek olan kadınların Karı-Koca Geçimsizliğinin daha az olduğu görülmüştür. OKB'nin eş ilişkisini negatif etkilediği (Boeding ve ark., 2013; Renshaw, Steketee ve Chambless, 2005 Walsh ve ark. 2007) düşünüldüğünde ve OKB ile obsesif inanışlarında birbiri ile ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, dolaylı olarak literatür ile uyuşmayan sonuçlara olduğunu düşündürmektedir. Bu sonuçlarda kültürün etkisi olabileceği, ayrıca her şeyden kendini so-

rumlu tutma eğiliminin olması, korku ve geleceğe karşı tehdit beklentisinin yüksek olması eşe daha bağlı ve geçimizliğin daha az olabileceğini düşündürmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre aşırı koruyucu annelik tutumu, annelerin eğitim seviyesi arttıkça arttığı görülmüştür. Yüksek lisans-doktora mezunu olanlarda ortaokul ve altı ile lise mezunu olanlara göre Aşırı Koruyucu Annelik daha fazladır. Elde edinilen sonuç Tortumluoğlu'nun (1999) yaptığı araştırmanın sonuçları ile uyumlu çıkmıştır. Öte yandan genel olarak literatürden farklı sonuç elde edilmiş olup, genel olarak eğitim seviyesinin artması ile birlikte aşırı koruyucu annelik tutumunun düştüğü görülmektedir (Alabay. 2017; Ayyıldız 2005; Mızrakçı, 1994; Özyürek&Şahin, 2005; Şanlı,2007; Şanlı&Öztürk, 2012; ; Tekin, 2008).

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında Disiplin açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır Yüksek lisans-doktora mezunu ile üniversite mezunu olanlarda lise mezunu ile ortaokul ve altı mezunu göre Disiplin tutumu daha fazla görülmektedir. Elde edinilen bulgular literatürde ki sonuçları destekler nitelikte değildir. Araştırmamızın sonucunun tersi olarak eğitim seviyesi arttıkça katı/disiplin tutumunun azaldığı sonucu hakimdir. (Demir, Baran ve Ulusoy 2005; Mızrakçı, 1994; Özyürek&Şahin, 2005; Şanlı&Öztürk, 2012; Tekin, 2008; Tudge ve ark, 2000). Literatürü desteklemeyen sonuçlar elde edilmesi Şanlıurfa'nın daha kollektivist bir kültürel yapısının olması, diğer çalışmaların ise daha batı da ve Şanlıurfa'ya nazaran daha az kollektivist olması ile açıklanabilir.

Eğitim durumu farklı olan anneler arasında Ev Kadınlığını Reddetme açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu, yüksek lisans-doktora mezunu olanlarda lise mezunu olanlara göre Ev Kadınlığını Reddetme daha fazla olduğu görülmüştür. Genel olarak literatürde eğitim seviyesi arttıkça Ev Kadınlığını Reddetme oranının düştüğü görülmektedir (Ayyıldız, 2005; Mızrakçı, 1994; Tekin, 2008). Literatüre paralel olmayan sonuçlar elde edilmesi kültürün etkisinden olabileceğini düşündürmektedir. Akademik anlamda yükselmenin ve kişinin standartlarının yüksek olması ile kişilerin ev kadınlığından başka sorumluluk ve sıfatlara da sahip olduğu ve kollektivist bir kültür olan Şanlıurfa'da kadından beklentilerin ve sıfatların daha yüksek olduğu düşünüldüğünde, ev kadınlığı ve onun getirdiklerinin eğitim seviyesi yüksek anneler tarafından ev kadı-

lığını reddetme eğilimini arttırabileceği, bunda da en büyük payın yine kültürün etkisi ile olacağı düşünölmektedir.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında Aşırı Koruyucu Annelik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır, aylık geliri yüksek annelerin aşırı koruyucu tutumu daha çok benimsedikleri, 11000 ve daha fazla geliri olan annelerin 0-2000 TL arası ile 3000-5000 TL arası geliri olanlara göre Aşırı Koruyucu Annelik tutumunun daha fazla olduğu görölmüşür. Tortumluoğlu (1999) araştırmasında da geliri yüksek olan annelerin aşırı koruyucu annelik tutumunu daha çok benimsediği sonucuna ulaşmışır. Literatürde ulaştığımız sonucu desteklemeyen, düşük geliri olan annelerin daha çok Aşırı Koruyucu Annelik tutumunu benimsediği (Alabay, 2017; Tekin, 2008) ve aylık gelirin Aşırı Koruyucu Tutuma etki etmediğini gösteren çalışmalarda bulunmaktadır. Tortumluoğlu'nun (1999) sonucuyla benzer olması kültürün etkili olduğunu ve gelir seviyesinin fazla olması ile çocukların hem zararlı hem de yararlı şeylere daha çabuk ve kolay ulaşabileceği ihtimalleri olduğunu, bu yüzden annelerin koruma içgüdüsu ile aşırı koruyucu tutumu daha çok benimsediklerini düşündürmüşür.

Ev Kadınlığını Reddetme aylık geliri yüksek olan annelerde daha çok görölmektedir. Yapılan araştırmanın sonucuna göre, 11000 ve daha fazla geliri olanlarda 0-2000 TL arası ile 3000-5000 TL arası geliri olanlara göre Ev Kadınlığını Reddetme daha fazla olduğu görölmüşür. Araştırmadan elde edilen bulgular, Şanlı ve Öztürk'ün (2012) bulguları ile uyumlu olup, onların sonucuna göre, aylık kazanılan geliri giderlerinden az olan annelerde Ev Kadınlığını Reddetme daha fazla olduğuna ulaşmışlardır. Fakat Tekin'in (2008) araştırmasına göre, aylık gelir arttıkça Ev Kadınlığını Reddetme tutumu düşmektedir.

Aylık gelir düzeyi farklı olan anneler arasında Disiplin açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, aylık 11000 ve daha fazla geliri olan anneler ile 6000-10000 TL arası olan annelerde 0-2000 TL arası ile 3000-5000 TL arası ile olanlara göre Disiplin daha fazla olduğu görölmüşür. Yani aylık gelir arttıkça disiplin tutumunun da arttığı görölmüşür. Öte yandan aylık gelirin artması ile disiplin tutumunun azaldığı, hem Türkiye'de hem yurtdışında yapılan çalışmalarda düşük sosyo-ekonomi sevi-

yesine sahip ailelerin çocuklarına daha baskılayıcı ve disiplin üzerine bir tutum sergiledikleri görülmüştür (Assadi ve ark., 2007; Tekin, 2008; Tudge ve ark., 2000).

Araştırmaya göre, çocuk sayısının çocuk yetiştirme tutumlarını ve aile hayatını etkilemediği görülmüştür. Elde edinilen sonuçlar Tekin'in (2008) araştırmasını desteklerken; Alabay'ın (2017) yaptığı çalışmada ise tek çocuğu olan ebeveynlerin üç ve üçten fazla çocuğu olan ebeveynlere nazaran çocuklarına daha az otoriter tutumu benimsediği görülmüştür.

Annelerin yaşlarının çocuk yetiştirme tutumları açısından sadece demokratik tutumu etkilediği görülmüştür. Alabay (2017) yaptığı çalışma ile uyumlu olup, genç annelerin yaşı daha büyük annelere nazaran daha az demokratik tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Annelerin yaş seviyesinin artması, dünyaya ilişkin tecrübelerini arttırdığını ve daha olgun olabileceklerini, bu yüzden de çocuklarına karşı daha açıklayıcı, kapsayıcı ve tutarlı bir tutum sergileyebileceklerini düşündürmüştür.

Araştırmada, annelerin psikiyatrik tanı alıp almamış olmaları aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemediği görülmüştür. Annelerin psikiyatrik bozukluğa sahip olmaları çocuklarına karşı problemlili tutum sergilemelerine neden olduğu; Eksen 1 bozukluğuna sahip annelerin hayatında hiç psikiyatrik bozukluğuna sahip olmayan annelere göre çocuklarına sert cezalar, çocuklarıyla az vakit geçirme, çocuklarının okul durumlarına ilgisiz olma, çocuklarıyla iletişimlerinin az olması, çocuklarını sözel olarak istismar etmeleri ve suçlayarak çocuklarını kontrol etmeleri gibi problemlili ebeveynlik tutumu sergiledikleri ve eşleriyle yüksek sesli ve kaba bir şekilde tartışmaları ve evlerinin bakımını sürdürmede güçlük çekmeleri gibi problemlili davranışları 4 kat daha fazla sergiledikleri görülmüştür (Johnson, Cohen, Kasen & Brook, 2006). Depresif ebeveynlerin çocuklarına karşı ilgisiz oldukları, çocuklarının yemek, uyku gibi rutinlerine daha az katıldıklarını, ebeveynlikle ilgili zorluk yaşadıkları ve daha çok cezalandırıcı ebeveynlik sergiledikleri görülmüştür (Davis ve ark., 2015). Sağlıklı annelerin OKB'si olan annelere göre, daha sıcak bir tutum sergiledikleri (Challacombe, F. ve Salkovskis, P., 2009) ve OKB'li ebeveyne sahip olan çocukların ailelerinin kendilerini aşırı kısıtlayan ve aşırı koruyucu tutumlarının ve çocuklarına karşı müdahalenin fazla olduğu öğrenilmiştir (Griffiths ve ark., 2011). Mevcut çalışmada psikiyatrik bozukluğun aile hayatı

ve çocuk yetiştirme tutumunu etkilemediği sonucu; psikiyatrik bozukluğa dair yeterince bilgi araştırılmamasından ve psikiyatrik bozukluğu sınıflandıran bir karşılaştırma yapılmamasından olabileceği düşünülmektedir.

Sınırlılıklar ve Öneriler:

Araştırmada obsesif kompulsif özellik ve obsesif inanışların aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi incelenmiştir. Sonuç olarak, bu tutumlardan en çok aşırı koruyucu tutum değişkenlik göstermektedir; annenin çalışma durumu, annenin eğitim seviyesi ve ekonomik durumu aşırı koruyucu anne tutumunu etkilediği görülmüştür. Bu bağlamda aşırı koruyucu tutumla ilgili daha çok araştırma yapılmasının ve ilişkili faktörlerin derinlemesine incelemesinin önemli olacağı düşünülmektedir.

Araştırma örnekleminin az kişiden oluşması, araştırmanın kısıtlılıkları arasındadır. Ayrıca literatürü desteklemeyen sonuçlara ulaşılmasında kültürün büyük etken olduğu düşünülmekte, bu amaçla gelecekteki araştırmalarda kültürün etkisinin incelenmesi ve örneklemin daha geniş tutulması, daha açıklayıcı ve genellenebilen sonuçlar elde etmeyi sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*. 1(2).156-174
- Ayyıldız, T. (2005). Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), (E. Köroğlu, Çev.) Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014
- Assadi, S. M., Zokaei, N., Kaviani, H., Mohammadi, M. R., Ghaeli, P., Gohari, M. R., et al. (2007). Effect of sociocultural context and parenting style on scholastic achievement among Iranian adolescents. *Social Development*, 16(1), 169-180.
- Balat, G.&Yılmaz, E. (2014). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle Ebeveyn Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi. *NWSA-Education Sciences*. 9(4). 394-402
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behaviour.
- Boeding, S., Paprocki, C., Baucom, D., Abramowitz, J., Wheaton, M., Fabricant, L., Fischer, M. (2013). Let me check that for you: Symptom accommodation in romantic partners of adults with ObsessiveCompulsive Disorder. *Behaviour Research and Therapy* 51 (6), 316-322.
- Boyd, D. G., & Bee, H. L. (2012). *Lifespan development*. (6 ed., pp. 10-220). London:- Pearson Education.
- Boysan, M., Beşiroğlu, L., Çetinkaya, N., Atlı, A. ve Aydın, A. (2010). Obsesif inanışlar ölçeği-44'ün (OIÖ-44) Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliği. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 47, 216-222.
- Buehler, C. ve O'Brien, M., 2011. Mothers' Part-Time Employment: Associations With Mother and Family Well-Being. *Journal of Family Psychology*, 25(6). 895-906
- Bullers, S. (1994). Women's roles and health: The mediating effect of perceived control. *Women & Health*, 22(2), 11-31.

- Burns, G. L., Keortge, S. G., Formea, G. M. ve Sternberger, L. G. (1996). Revision of the Padua Inventory of obsessive compulsive symptoms: Distinctions between worry, obsessions, and compulsions. *Behaviour Research and Therapy*, 34, 163-173.
- Chao, R. K. (1994). Beyond parental control and authoritarian parenting style: Understanding Chinese parenting through the cultural notion of training. *Child Development*, 65(4), 1111-1119.
- Challacombe, F., & Salkovskis, P. (2009). A preliminary investigation of the impact of maternal obsessive-compulsive disorder and panic disorder on parenting and children. *Journal of Anxiety Disorders* 23 (2009) 848–857
- Clark, D. A. (2005). Focus on “Cognition” in Cognitive Behavior Therapy for OCD: Is it Really Necessary?. *Cognitive Behaviour Therapy*. 34(3). 131–139.
- Coplan, R. J., Reichel, M., ve Rowan, K. (2009). Exploring the associations between maternal personality, child temperament, and parenting: A focus on emotions. *Personality and Individual Differences*, 46, 241–246.
- Çelik, İ., Halmatov, M., Sariçam, H. (2012). Attitudes Of Parents Toward Child-Rearing: A Case Study. *Bulgarian Journal of Science and Education Policy (BJSEP)*. 6(2). 370-385
- Darling, N. ve Steinberg, L. (1993). Parenting Style as Context: An Integrative Model, *Psychological Bulletin*, 113, 487–496.
- Davis, D.W., Myers, J., Logsdon, M.C., Bauer, N.S. (2015). The Relationship Among Caregiver Depressive Symptoms, Parenting Behavior, and Family-Centered Care. *Journal of Pediatric Health Care* 30(2). 121-132
- DeCarlo, L. T. (1997). On the meaning and use of kurtosis. *Psychological Methods*, 2 (3), 292-307.
- Demir, E. K. (2007). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2007, İstanbul.
- Demir, N., Baran, A., Ulusoy, D. (2005). Türkiye’de Ergenlerin Arkadaş-Akran Grupları İle İlişkileri ve Sapmış Davranışlar: Ankara Örneklemi. *Bilig / Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 83-108

- DiBartolo, P. M., & Helt, M. (2007). Theoretical models of affectionate versus affectionless control in anxious families: a critical examination based on observations of parent-child interactions. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 10(3), 253–274.
- Dwairy, M., & Achoui, M. (2010). Adolescents-Family Connectedness: A First Cross-Cultural Research On Parenting And Psychological Adjustment Of Children. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 8-15.
- Ellison, Christopher G., & Sherkant, Darren E. (1993). Obedience and Autonomy: Religion and Parental Values Reconsidered. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 32(4), 313-329
- Emmen, R. A., Malda, M., Mesman, J., Ekmekçi, H., & Ijzendoorn, M. H. (2012). Sensitive parenting as a cross-cultural ideal: sensitivity beliefs of Dutch, Moroccan, and Turkish mothers in the Netherlands. *Attachment & Human Development*, 14(6), 601-619.
- Farver, J. M., Xu, Y., Bhadha, B. R., Narang, S., & Lieber, E. 2007. Ethnic Identity, Acculturation, Parenting Beliefs, And Adolescent Adjustment: A Comparison Of Asian Indian And European American Families. *Merrill-Palmer Quarterly*, 53(2), 184-215.
- Field, A. P. (2006). Watch out for the beast. Fear information creates attentional biases in children. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*. 35(3), 431–439
- Field, A. P., Argyris, N. G., & Knowles, K. A. (2001). Who's afraid of the big bad wolf: a prospective paradigm to test Rachman's indirect pathways in children. *Behaviour Research and Therapy*, 39(11), 1259-1276.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology*, 51, 50–60.
- Frost, R. O., Novara, C., & Rhéaume, J. (2002). Perfectionism in obsessive compulsive disorder. In R. O. Frost, & G. Steketee, (Eds.), *Cognitive approaches to obsessions and compulsions*. -<http://ezproxy.sehir.edu.tr:5063/eds/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d-19fMTk5MjM4X19BTg2?sid=1bee6557-39cb-439c-af12-50901c8ae312@sessionmgr-4007&vid=1&format=EB&rid=1->
- Ginsburg, G. S., & Schlossberg, M. C. (2002). Family-based treatment of childhood anxiety disorders. *International Review of Psychiatry*, 14, 143–154.

- Griffiths, J., Norris, E., Stallard, P., Matthews, S. (2011). Living with parents with obsessive compulsive disorder: Children's lives and experiences. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. 85, 68–82.
- Groeneveld, R. & Meeden, G. (1984). Measuring Skewness and Kurtosis. *Journal of the Royal Statistical Society*. 33(4). 391-399
- Hirshfeld, D. R., Biederman, J., Brody, L., & Faraone, S. V. (1997). Associations between expressed emotion and child behavioral inhibition and psychopathology: a pilot study. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 36(2), 205–213.
- Holden, G., Miller, C.P. (1999). “Enduring and different: A meta-analysis of the similarity in parent's child rearing”, *Psychological Bulletin*, 125/2, 223-254.
- Hopkins, K.D. & Weeks, D.L. (1990). Tests for normality and measures of skewness and kurtosis: Their place in research reporting. *Educational and Psychological Measurement*, 50, 717-729.
- Johnson, J.G., Cohen, P., Kasen, S., Brook, J.S. (2006). Maternal Psychiatric Disorders, Parenting, and Maternal Behavior in the Home During the Child Rearing Years. *Journal of Child and Family Studies*. 15(1). 97–114
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Ataca, B. (2005). Value of Children and Family Change: A Three-Decade Portrait From Turkey. *Applied Psychology*, 54, 317-337.
- Konkan, R., Şenerormancı, Ö, Güçlü, O., Aydın, E., & Sungur, M. (2012). “Obsesif Kompulsif Bozukluk Obsesif İnançlar”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(91): 91-96.
- Le Compte, G., LeCompte, A., ve Özer, S. (1978). Üç sosyoekonomik düzeyde Ankara'lı annelerin çocuk yetiştirme tutumları: Bir ölçek uyarlaması. *Psikoloji Dergisi*, 1, 5-8.
- Macionis, J. J., & Plummer, K. (2008). *Sociology: A Global Introduction*. (4 ed., pp. 128-155). London/New York: Pearson-Practice Hall.
- Mahoney, A., Pargament, K. I., Tarakeshwar, N., & Swank, A. B. (2008) Religion In The Home In The 1980s And 1990s: A Meta-analytic Review And Conceptual Analysis Of Links Between Religion, Marriage, And Parenting.. *Psychology of Religion and Spirituality*, S (1), 63-101.

- Merkel, W. T., Pollard, C. A., Wiener, R. L., & Staebler, C. R. (1993). Perceived parental characteristics of patients with obsessive compulsive disorder, depression, and panic disorder. *Child Psychiatry and Human Development*, 24(1), 49-57.
- Mızrakçı, Ş. (1994). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etki Eden Faktörler: Demografik Özellikleri, Kendi Yetiştiriliş Tarzları, Çocuk Gelişimine İlişkin Bilgi Düzeyleri ve Çocuğun Mizacına İlişkin Algıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Moors, J. J. A. (1986). The meaning of kurtosis: Darlington reexamined. *The American Statistician*, 40(4), 283-284.
- Nazlı, S. (2000). Aile Danışmanlığı. On birinci Basım. Anı Yayıncılık: Ankara
- Obsessive Compulsive Cognitions Working Group (OCCWG). (1997). Cognitive assessment of obsessive-compulsive disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 35, 667- 681.
- Özyürek, A. & Şahin, F. (2005). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25(2). 19-34
- Parvez, S. & Irshad, E. (2013). Parenting Sytle Of Socially Anxious and Non-Anxious Students. *FWU Journal Of Social Sciences*. 7(1). 47-51.
- Purdon, C., ve Clark, D., (2005). Takıntılarla Başa Çıkma. Yedinci Baskı. (A. Gündoğdu ve P. İşçen, Çev). Mimoza Matbaacılık. İstanbul
- Razon, N.(1995) “Çalışan Anne Ve Çocuğu Ana Baba Okulu”. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Renshaw, K.D., Steketee, G., Chambless, D.L., 2005. Involving family members in the treatment of OCD. *Cognitive and Behaviour Therapy* 34 (3), 164–175
- Rudy, D., & Grusec, J. E. (2001). Correlates of authoritarian parenting in individualist and collectivist cultures and implications for understanding the transmission of values. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 202–212.
- Schaefer, E. S., ve Bell, R. Q. (1958). Development of a parental attitude research instrument. *Child Development*, 25, 331-361
- Segrin, C., Woszidlo, A., Givertz, A., Montgomery, N. (2013). Parent and Child Traits Associated with Overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(6), 569-595.
- Synder, J., Stoolmiller, M., Wilson, M., ve Yamamoto, M. (2003). Child anger regulation, parental responses to children’s anger displays, and early child antisocial behaviour. *Social Development*, 12, 335-360

- Şahin, M. (2008).Edirne Şehir Merkezinde 15-49 Yaş Kadınlarda Ruhsal Durum ve Etkileyen Faktörler. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi).
<http://193.255.140.18/Tez/0069782/METIN.pdf>
- Şanlı, D., & Öztürk, C. (2012). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi”. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (32): 31-48
- Şanlı, D. (2007). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tekin, G. (2008). Turkish mothers' attitudes Toward Childrearing Practices. etda.libraries.psu.edu.
- Triandis, H.C. (2001). Individualism-Collectivism and Personality. *Journal of Personality*, 69(6), 907-924.
- Tolin DF, Brady RE, Hannan S. (2008). Obsessional beliefs and symptoms of obsessive-compulsive disorder in a clinical sample. *J Psychopathol Behav Assess*. 30(1):31–42.
- Tolin DF, Worhunsky P, Maltby N. (2006) Are “obsessive” beliefs specific to OCD?: A comparison across anxiety disorders. *Behav Res Ther* 44(4):469–480.
- Tortumluoğlu, G. (1999). Annelerin aile kavramını algılaması ve bunun çocuk yetiştirme tutumuna etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü <https://www.atauni.edu.tr/yuklemeler/6211f8c09ecd2770de6d38d87c7b85b3.pdf#viewer.action=download>
- Tudge, J. R., Hogan, D. M., Snezhkova, I. A., Kulakova, N. N., & Etz, K. E. (2000). Parents' child-rearing values and beliefs in the United States and Russia: the impact of culture and social class. *Infant and Child Development*, 9, 105-121.
- Vogel, P. A., Stiles, T. C., & Nordahl, H. M. (1997). Recollections of parent-child relationships in OCD out-patients compared to depressed out-patients and healthy controls. *Acta psychiatrica Scandinavica*, 96(6), 469-474.
- Walseth, L., Haaland, V., Launes, G., Himle, J., ve Haland, A., (2017). Obsessive-Compulsive Disorder’s Impact on Partner Relationships: A Qualitative Study. *Journal of Family Psychotherapy*. 28(3). 205-221

Wheaton MG, Abramowitz JS, Berman NC, Riemann BC, Hale LR (2010). The Relationship between obsessive beliefs and symptom dimensions in obsessive-compulsive disorder. *Behav Res Ther* 48(10):949–954.

Williams, L. R., Degnan, K. A., Perez-Edgar, K. E., Henderson, H. A. Rubin, K. H., Pine, D. S., Steinberg, L., ve Fox, N. A. (2009). Impact of Behavioral Inhibition and Parenting Style on Internalizing and Externalizing Problems from Early Childhood through Adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37, 1063–1075

Wood, J. J., McLeod, B. D., Sigman, M., Hwang, W., ve Chu, B. (2003). Parenting and childhood anxiety: theory, empirical findings, and future directions. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 44, 134–151. doi: 10.1111/1469-7610.00106.

Worldometers. 10.11.2017 Worldometers.info. 10.11.2017.

<<http://www.worldometers.info>>

Yağmurlu, B., Çıtlak, B., Dost, A., & Leyendecker, B. (2009). Türk Annelerin Çocuk Sosyalleştirme Hedeflerinde Eğitime Bağlı Olarak Gözlemlenen Farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24, 1-15.

Yavuzer, H. (1989). “Ana-Baba Ve Çocuk”. Yirmibeşinci Basım. Remzi Kitabevi. İstanbul

Yavuzer, H. (1990). “Çocuk Psikolojisi”. Kırkıncı Basım. Remzi Kitabevi. İstanbul

Yorulmaz, O., Karancı, N., Dirik, G., Baştuğ, B., Kısa, C., Göka, E., Burns, L., (2007). Padua Envanteri - Washington Eyalet Üniversitesi Revizyonu: Türkçe Versiyonunun Psikometrik Özellikleri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 10 (20), 75-85.

Zetsche, U., Rief, W., Exner, C. (2015). Individuals With OCD Lack Unrealistic Optimism Bias in Threat Estimation.

EK-1

**! LÜTFEN AŞAĞIDAKİ METNİ DİKKATLİCE OKUYUNUZ.
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU**

Çalışmanın Adı “Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çalışan ve Çalışmayan Annelerdeki Obsesif-Kompulsif Belirtiler ve Obsesif İnanışlar İle İlişkisi”

Çalışmanın Konusu ve Amacı :Bu araştırmada annelerin çalışma hayatında olup - olmamasının aile hayatlarına ve çocuk yetiştirme tutumlarına olan etkisi araştırılacaktır. Ayrıca obsesif- kompulsif özellik ve obsesif inanışların çocuk yetiştirme tutumuna etkisi incelenecektir. Katılıp-katılmamak gönüllülük esasına dayanmaktadır.

İzlenecek Yöntem ve Uygulanacak İşlemler: Sosyodemografik veri formu, “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”, “Padua Envanteri Washington Eyalet Üniversitesi Gözden Geçirilmiş Formu” ve “Obsesif İnanışlar Ölçeği-44”. Ölçeklerin eksiksiz şekilde doldurulması beklenmektedir

Çalışmaya Katılmamanın Olası Yararları Nelerdir ? Çalışmaya katıldığınız takdirde literatüre bu konu hakkında destek sağlamış olacaksınız.

Kişisel Bilgilerim Nasıl Kullanılacak?

Kişisel bilgileriniz hiçkimse veya hiçbir kurumla paylaşılmayacaktır. Sadece araştırma amacıyla olup, tez araştırmasına katkı sağlayacaktır.

Soru ve Problemler için Başvurulacak Kişi: Psk. Ceyda Cevheri ceydacevheri@gmail.-com

Çalışmaya Katılma Onayı : Yukarıdaki bilgileri ilgili araştırmacı ile ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyor ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Araştırmacı, saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

Gönüllü Adı Soyadı:

Adres ve Telefon:

Tarih ve İmza:

EK-2

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU :

1. Yaşınız: a) 18- 24 ( ) b) 25-30 ( ) c) 31-35 ( ) d) 36-40 ( ) e) 41 ve daha büyük ( )
2. Medeni Durumunuz: a)Evlili ( ) b) Bekar ( )
3. Eğitim Durumunuz: a) Okur-yazar olmayan ( ) b) Okur-yazar ( )
c) İlkokul mezunu ( ) d) Ortaokul mezunu ( )
e) Lise mezunu ( ) f)Üniversite mezunu ( )
g) Yüksek lisans-doktora ( )
4. Aktif çalışıyor musunuz? a) Evet ( ) b) Hayır ( )
5. Hayır ise daha önce çalıştınız mı? a) Evet ( ) b) Hayır ( )
6. Mesleğiniz? a) İşçi ( ) b) Serbest meslek ( ) c) Memur ( )
d)Diğer(belirtiniz)...
7. Aylık gelir durumunuz (eve giren para)? a) 0- 2.000 ( ) b) 3.000-5.000( )
c)6.000-10.00 ( ) d) 11.000-15.000 ( ) e) 16.000 ve
daha fazla ( )
8. Kaç çocuğunuz var? a) 1 ( ) b) 2 ( ) c) 3 ( ) d) 4 ( ) e) 5 ve daha
büyük ( )
9. Çocuğunuz (çocuklarınız) kaç yaşında (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)?
a) 0-5 ( ) b) 6-12 ( ) c) 13-18 ( ) d) 19-25 ( ) e) 26 ve daha
büyük ( )
- 10.Engelli çocuğunuz var mı? a) Evet ( ) b) Hayır ( )
- 11.Çocuk kaybı yaşadınız mı? a) Evet ( ) b) Hayır ( )
12. Psikiyatrik tanı ve tedavi aldınız mı? a) Evet ( ) b) Hayır ( )
13. Evet ise şu anda buna yönelik bir tedavi görüyor musunuz? a) Evet ( ) b) Hayır ( )

EK-3

PADUA ENVANTERİ–WASHINGTON EYALET ÜNİVERSİTESİ GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ FORMU (PE-WEÜG)

Aşağıdaki ifadeler, günlük hayatta herkesin karşılaşabileceği düşünce ve davranışlar ile ilgilidir. Her bir ifade için, bu tür düşünce ve davranışların sizde yaratacağı rahatsızlık düzeyini göz önüne alarak size en uygun olan cevabı seçiniz. Cevaplarınızı aşağıdaki gibi derecelendiriniz:

0= Hiç   1= Biraz   2= Oldukça   3=Çok   4 = Çok Fazla

	Hiç	Biraz	Oldukça	Çok	Çok Fazla
1. Paraya dokunduğum zaman ellerimin kirlendiğini hissedirim	0	1	2	3	4
2. Vücut sıvıları (ter, tükürük, idrar gibi) ile en ufak bir temasın bile giysilerimi kirleneceğini ve bir şekilde bana zarar vereceğini düşünürüm	0	1	2	3	4
3. Bir nesneye yabancıların ya da bazı kimselerin dokunduğunu biliyorsam, ona dokunmakta zorlanırım.	0	1	2	3	4
4. Çöplere veya kirli şeylere dokunmakta zorlanırım	0	1	2	3	4
5. Kirlenmekten ya da hastalanmaktan korktuğum için umumi tuvaletleri kullanmaktan kaçınırım	0	1	2	3	4
6. Hastalıklardan veya kirlenmekten korktuğum için umumi telefonları kullanmaktan kaçınırım	0	1	2	3	4
7. Ellerimi gerektiğinden daha sık ve daha uzun süre yıkarım	0	1	2	3	4
8. Bazen kendimi, sırf kirlenmiş olabileceğim ya da pis olduğum düşüncesiyle yıkanmak ya da temizlenmek zorunda hissediyorum	0	1	2	3	4

9. Mikrop bulaşmış veya kirli olduğunu düşündüğüm bir şeye dokunursam hemen yıkanmam veya temizlenmem gerekir	0	1	2	3	4
10. Bir hayvan bana değerse kendimi kirli hissederim ve hemen yıkanmam ya da elbiselerimi değiştirmem gerekir	0	1	2	3	4
11. Giyinirken, soyunurken ve yıkanırken kendimi belirli bir sıra izlemek zorunda hissederim	0	1	2	3	4
12. Uyumadan önce bazı şeyleri belli bir sırayla yapmak zorundayım	0	1	2	3	4
13. Yatmadan önce, kıyafetlerimi özel bir şekilde asmalı ya da katlamalıyım	0	1	2	3	4
14. Doğru dürüst yapıldığını düşünebilmem için yaptıklarımı birkaç kez tekrarlamam gerekir	0	1	2	3	4
15. Bazı şeyleri gereğinden daha sık kontrol etme eğilimindeyim	0	1	2	3	4
16. Gaz ve su musluklarını, elektrik düğmelerini kapattıktan sonra tekrar tekrar kontrol ederim	0	1	2	3	4
17. Düzgün kapatılıp kapatılmadıklarından emin olmak için eve dönüp kapıları, pencereleri ve çekmeceleri kontrol ederim	0	1	2	3	4
18. Doğru doldurduğumdan emin olmak için formları, evrakları ve çekleri ayrıntılı olarak tekrar tekrar kontrol ederim	0	1	2	3	4
19. Kibrit, sigara vb.'nin iyice söndürüldüğünü görmek için sürekli geri dönerim	0	1	2	3	4
20. Elime para aldığım zaman birkaç kez tekrar sayarım	0	1	2	3	4
21. Mektupları postalamadan önce birçok kez dikkatlice kontrol ederim	0	1	2	3	4
22. Aslında yaptığımı bildiğim halde, bazen yapmış olduğumdan emin olamam	0	1	2	3	4
23. Okurken, önemli bir şeyi kaçırdığımdan dolayı geri dönmem ve aynı pasajı iki veya üç kez okumam	0	1	2	3	4
24. Dalgınlığının ve yaptığım küçük hataların felaketle sonuçlanacağını hayal ederim	0	1	2	3	4
25. Bilmeden birini incittiğim konusunda çok fazla düşünürüm veya endişelenirim	0	1	2	3	4

26. Bir felaket olduğunu duyduğum zaman onun bir şekilde benim hatam olduğunu düşünürüm	0	1	2	3	4
27. Bazen sebepsiz yere kendime zarar verdiğime veya bir hastalığım olduğuna dair fazlaca endişelenirim	0	1	2	3	4
28. Bıçak, hançer ve diğer sivri uçlu nesnelere gördüğümde rahatsız olur ve endişelenirim	0	1	2	3	4
29. Bir intihar veya cinayet vakası duyduğumda, uzun süre üzülür ve bu konuda düşünmekten kendimi alamam	0	1	2	3	4
30. Mikroplar ve hastalıklar konusunda gereksiz endişeler yaratırım	0	1	2	3	4
31. Bir köprüden veya çok yüksek bir pencereden aşağı baktığımda kendimi boşluğa atmak için bir dürtü hissedirim	0	1	2	3	4
32. Yaklaşmakta olan bir tren gördüğümde, bazen kendimi trenin altına atabileceğimi düşünürüm	0	1	2	3	4
33. Bazı belirli anlarda umuma açık yerlerde kıyafetlerimi yırtmak için aşırı bir istek duyarım	0	1	2	3	4
34. Araba kullanırken, bazen arabayı birinin veya bir şeyin üzerine sürme dürtüsü duyarım	0	1	2	3	4
35. Silah görmek beni heyecanlandırır ve şiddet içeren düşünceleri aklıma getirir	0	1	2	3	4
36. Bazen hiçbir neden yokken bir şeyleri kırma ve zarar verme ihtiyacı hissederim	0	1	2	3	4
37. Bazen işime yaramasa da, başkalarına ait olan şeyleri çalma dürtüsü hissederim	0	1	2	3	4
38. Bazen süpermarketten bir şey çalmak için karşı konulmaz bir istek duyarım	0	1	2	3	4
39. Bazen savunmasız çocuklara ve hayvanlara zarar vermek için bir dürtü hissederim	0	1	2	3	4

EK-4.

AİLE HAYATI VE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUM ÖLÇEĞİ

Yönerge: Aşağıda, kişilerin kendilerini tanımlarken kullandıkları ifadeler sıralanmıştır. Lütfen her bir ifadeyi okuyun ve sizi ne kadar iyi tanımladığına karar verin. Emin olmadığımız sorularda neyin doğru olabileceğinden çok, sizin duygusal olarak ne hissettiğinize dayanarak cevap verin. İfadelerde doğru veya yanlış yoktur, sadece kendi görüşünüzü işaretlemeniz gerekiyor. Araştırma için, bütün sorunların cevaplandırılması çok önemli bir noktadır. Onun için, bazı ifadeler birbirine benzer dahi olsa, gene de cevaplandırmanızı rica ederiz.” 1 den 4’e kadar olan seçeneklerden sizi tanımlayan en yüksek şikkı seçerek her sorudan önce yer alan boşluğa yazın.

Derecelendirme:

1. Çok uygun buluyorum.
2. Oldukça uygun buluyorum.
3. Biraz uygun buluyorum.
4. Hiç uygun bulmuyorum.

1. ____Çocuk, yorucu veya zor işlerden korunmalıdır.
2. ____Anne ve babalar çocuklarını dertlerini anlatmaya teşvik ederler. Fakat bazen çocukların dertlerinin hiç açılmaması gerektiğini anlayamazlar.
3. ____Çocuk boşa geçen dakikaların bir daha hiç geri gelmeyeceğini ne kadar çabuköğrenirse, kendisi için o kadar iyi olur.
4. ____Bir anne çocuğunun düş kırıklığına uğramaması için elinden geleni yapmalıdır.
5. ____Çocuk ne kadar erken yürümeyi öğrenirse, o kadar iyi terbiye edilebilir.
6. ____Çocuk yetiştirmek sinir bozucu, yıpratıcı bir iştir.
7. ____Çocuğun hayatta öğrenmesi gereken çok şey vardır. Zamanını boşa geçirmesi affedilemez.

8. _____ Babalar, biraz daha şefkatli olsalar, anneler çocuklarını daha iyi yönetebilirler.
9. _____ Çocuk yetiştirmenin kötü taraflarından biri de, anne ya da babanın istediğini yapabilmesi için yeterince özgür olmamasıdır.
10. _____ Sıkı kurallarla yetiştirilen çocuklardan en iyi yetişkinler çıkar.
11. _____ Bir anne çocuğunun mutluluğu için kendi mutluluğunu feda etmesini bilmelidir.
12. _____ Daima koşuşturan, hareketli bir çocuk büyük bir olasılıkla mutlu bir insan olacaktır.
13. _____ Büyükler çocukların şakalarına güler, onlara eğlendirici öyküler anlatırsa, Evdeki düzen daha iyi, daha ahenkli olur.
14. _____ Çocuğun en gizli düşüncelerini kesinlikle bilmek, bir annenin görevidir.
15. _____ Anne-babalar çocuklarına, sorgusuz sualsiz kendilerine sadık kalmalarını öğretmelidirler.
16. _____ Bütün genç anneler, bebek bakımından beceriksiz olduklarından korkarlar.
17. _____ Hangi anne olursa olsun eğer bütün gününü çocuklarla geçirmek zorunda kalırsa sonunda çocuklar sinirine dokunur.
18. _____ Anne ve babalar her zaman çocuklarının kendilerine uymasını beklememeli, biraz da kendileri çocuklarına uymalıdır.
19. _____ Eğer anneler dileklerinin kabul edileceğini bilselerdi, babalarının daha anlayışlı olmalarını isterlerdi.
20. _____ Bir çocuğa, ne olursa olsun, dövüşmekten kaçınması gerektiği öğretilmelidir.
21. _____ Çocuklar bencil olduklarında, hep bir şeyler istediklerinde, annenin tepesinin atması çok normaldir.
22. _____ Eğer çocuklar ailedeki kuralları uygun bulmuyorsa, bunu anne- babalarına söylemeleri hoş karşılanmalıdır.
23. _____ Anneler çoğu zaman çocuklarına bir dakika daha dayanamayacakları duygusuna kapılırlar.
24. _____ Çocuğu sıkı terbiye ederseniz sonra size teşekkür eder.

25. _____ Küçük bir çocuk, cinsiyet konusundan sakınmalıdır.
26. _____ Bir annenin, çocuğunun hayatı hakkında her şeyi bilmesi hakkıdır.Çocuğu onun önemli parçasıdır.
27. _____ Uyanık bir anne-baba, çocuğun tüm düşüncelerini öğrenmeye çalışmalıdır.
28. _____ Çocuklar, anne-babalarının kendileri için neler feda ettiklerini düşünmelidirler.
29. _____ Eğer çocukların dertlerini söylemelerine izin verirse büsbütün şikayetçi olurlar.
30. _____ Sıkı terbiye, sağlam ve iyi karakter geliştirir.
31. _____ Genç bir kadın, henüz geçen yapmak istediğini pek çok şey olduğu için, anne oluca kendisini tutuklanmış duygusuna kaptırır.
32. _____ Anneler, çocukları için hemen hemen bütün eğlencelerini feda ederler.
33. _____ Babalar, daha az bencil olsalar, kendilerine düşen görevi yaparlardı.
34. _____ İyi bir anne çocuğunu ufak tefek güçlüklerden korumalıdır.
35. _____ Bir çocuğa anne ve babasını herkesten üstün görmesi öğretilmelidir.
36. _____ Çocuk hiçbir zaman ailesinden sır saklamamalıdır.
37. _____ Çocuklardan sık sık ödün vermelerini, anne-babaya uymalarını istemek doğru değildir.
38. _____ Çoğu anneler bebeklerine bakarken onu inciteceklerinden korkarlar.
39. _____ Bir çocuğa başı derde girdiğinde, dövüşmek yerine büyüklere başvurması öğretilmelidir.
40. _____ Anne-baba arasındaki bazı konular küçük bir tartışma ile çözümlenemez.
41. _____ Ev bakımında ve idaresinde en kötü şeylerden biri de, kişinin kendini evinde tutuklamış gibi hissetmesidir.
42. _____ Hiçbir kadından yeni doğmuş bir bebeğe tek başına bakması beklenmemelidir.
43. _____ Oğlan ve kız çocukları soyunurken birbirini görmemelidir.
44. _____ Çocukların sorunlarına eğilerseniz sizi oyalamak için çeşitli masallar uydururlar.

45. _____ Eğer anne-babalar çocukları ile şakalaşıp beraber eğlenirlerse, çocuklar onların öğütlerini dinlemeye daha istekli olurlar.
46. _____ Anneleri kendileri yüzünden zorluk çektiği için çocuklar, onlara karşı daha anlayışlı olmalıdırlar.
47. _____ Bir çocuk eninde sonunda anne-babasından daha akıllı olmayacağını öğrenirler.
48. _____ Eğer bir anne çocuklarını iyi yetiştiremiyorsa belki de bu, babanın kendine düşen görevi iyi yapmamasından ileri geliyordur.
49. _____ Genç bir anne için ilk bebeğin bakımı sırasında yalnız kalmaktan daha kötü bir şey olamaz.
50. _____ Bir çocuğun diğer bir çocuğa vurması hiçbir şekilde hoşgörüyle karşılanamaz..
51. _____ Anne-babalar çocuklarına hayatta ilerleyebilmeleri için hep bir şeyler yapmaları ve boşa zaman geçirmeleri gerektiğini öğretmelidirler.
52. _____ Akıllı bir kadın, yeni bir bebeğin doğumundan önce ve sonra yalnız kalmamak için elinden geleni yapar.
53. _____ Evde olup bitenleri sadece anne bildiği için ev hayatını onun planlaması gerekir.
54. _____ Kendi haklarına sahip olabilmesi için, bazen bir kadının kocasını terlemesi gerekir.
55. _____ Bütün zamanını çocuklarıyla geçirmek, bir kadına kanadı kopmuş kuş duygusu verir.
56. _____ Eğer anne kollarını sıvar, bütün yükü sırtına alırsa tüm aile rahat eder.
57. _____ Anne-babalar çocuklarını kendi kendilerine oluşturdukları güveni sarsabilecekleri bütün güç işlerden sakınmalıdırlar.
58. _____ Çocuklar, aslında, sıkı disiplin içinde mutlu olurlar.
59. _____ Çocuklarının arkadaşlıkları ve sosyal hayatlarıyla yakından ilgilenen anne- babalar onların iyi yetişmelerini sağlarlar.
60. _____ Anne ve babaya sadakat her şeyden önce gelir.

EK-5

OBSESİF İNANIŞLAR ÖLÇEĞİ- (OİÖ-44)

Bu envanterde, insanların zaman zaman takındıkları bir dizi tutum ve inanış sıralanmıştır. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve ifadeye ne kadar katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

Her bir ifade için, nasıl düşündüğünüzü en iyi tanımlayan cevaba karşılık gelen rakamı seçiniz. İnsanlar birbirinden farklı olduğu için envanterde doğru veya yanlış cevap yoktur.

Sunulan ifadenin, tipik olarak yaşama bakış açınızı yansıtıp yansıtmadığına karar vermek için sadece çoğu zaman nasıl olduğunuzu göz önünde bulundurunuz.

Derecelendirme için aşağıdaki ölçeği kullanınız:

1 = Kesinlikle katılmıyorum

2 = Katılmıyorum

3 = Biraz katılmıyorum

4 = Ne katılıyorum ne katılmıyorum

5 = Biraz katılıyorum

6 = Katılıyorum

7 = Tamamen katılıyorum

Derecelendirme yaparken, ölçekteki orta değeri işaretlemekten (4) kaçınmaya çalışınız; bunun yerine, inanış ve tutumlarınızla ilgili ifadeye genellikle katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

1. Sıklıkla çevremdeki şeylerin tehlikeli olduğunu düşünürüm	1	2	3	4	5	6	7
2. Birşeyden tamamıyla emin değilsem, kesin hata yaparım	1	2	3	4	5	6	7

3. Benim standartlarıma göre, herşey mükemmel olmalıdır	1	2	3	4	5	6	7
4. Değerli biri olmam için yaptığım herşeyde mükemmel olmalıyım	1	2	3	4	5	6	7
5. Herhangi bir fırsat bulduğumda, olumsuz şeylerin gerçekleşmesini önlemek için harekete geçmeliyim	1	2	3	4	5	6	7
6. Zarar verme/görme olasılığı çok az olsa bile, ne yapıp edip onu engellemeliyim	1	2	3	4	5	6	7
7. Bana göre, kötü/uygunsuz dürtülere sahip olmak aslında onları gerçekleştirmek kadar kötüdür	1	2	3	4	5	6	7
8. Bir tehlikeyi önceden görmeme karşın bir harekette bulunmazsam, herhangi bir sonuç için suçlanacak kişi konumuna ben düşerim	1	2	3	4	5	6	7
9. Birşeyi mükemmel biçimde yapamayacaksam hiç yapmamalıyım	1	2	3	4	5	6	7
10. Her zaman sahip olduğum tüm potansiyelimi kullanmıyım	1	2	3	4	5	6	7
11. Benim için, bir durumla ilgili tüm olası sonuçları düşünmek çok önemlidir	1	2	3	4	5	6	7
12. En ufak hatalar bile, bir işin tamamlanmadığı anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
13. Sevdiğim insanlarla ilgili saldırgan düşüncelerim veya dürtülerim varsa, bu gizlice onları incitmeyi istediğim anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
14. Kararlarımdan emin olmalıyım	1	2	3	4	5	6	7
15. Her türlü günlük aktivitede, zarar vermeyi engellemede başarısız olmak kasten zarar vermek kadar kötüdür	1	2	3	4	5	6	7
16. Ciddi problemlerden (örneğin, hastalık veya kazalar) kaçınmak benim açımdan sürekli bir çaba gerektirir	1	2	3	4	5	6	7
17. Benim için, zararı önlememek zarar vermek kadar kötüdür	1	2	3	4	5	6	7
18. Bir hata yaparsam üzüntülü olmalıyım	1	2	3	4	5	6	7

19. Diğerlerinin, kararlarım veya davranışlarımdan doğan herhangi bir olumsuz sonuçtan korunduğundan emin olmalıyım	1	2	3	4	5	6	7
20. Benim için, herşey mükemmel olmazsa işler yolunda sayılmaz	1	2	3	4	5	6	7
21. Müstehcen düşüncelerin aklımdan geçmesi çok kötü bir insan olduğum anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
22. . İlave önlemler almazsam, ciddi bir felaket yaşama veya felakete neden olma ihtimalim, diğer insanlara kıyasla daha fazladır	1	2	3	4	5	6	7
23. Kendimi güvende hissetmek için, yanlış gidebilecek herhangi bir şeye karşı olabildiğince hazırlıklı olmalıyım	1	2	3	4	5	6	7
24. Tuhaf veya iğrenç düşüncelerim olmamalı	1	2	3	4	5	6	7
25. Benim için, bir hata yapmak tamamen başarısız olmak kadar kötüdür	1	2	3	4	5	6	7
26. En önemsiz konularda bile herşey açık ve net olmalıdır	1	2	3	4	5	6	7
27. Din karşıtı bir düşünceye sahip olmak, kutsal şeylere karşı saygısız davranmak kadar kötüdür	1	2	3	4	5	6	7
28. Zihnimdeki tüm istenmeyen düşüncelerden kurtulabilmeliyim	1	2	3	4	5	6	7
29. Diğer insanlara kıyasla, kendime veya başkalarına kazara zarar vermem daha muhtemeldir	1	2	3	4	5	6	7
30. Kötü düşüncelere sahip olmak tuhaf veya anormal biri olduğum anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
31. Benim için önemli olan şeylerde en iyi olmalıyım	1	2	3	4	5	6	7
32. İstenmeyen bir cinsel düşünce veya görüntünün aklıma gelmesi onu gerçekten yapmak istediğim anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
33. Davranışlarımdan olası bir aksilik üzerinde en küçük bir etkisi varsa sonuçtan ben sorumluyum demektir	1	2	3	4	5	6	7
34. Dikkatli olsam da kötü şeylerin olabileceğini sıklıkla düşünürüm	1	2	3	4	5	6	7

35. İstenmeyen biçimde zihnimde beliren düşünceler, kontrolü kaybettiğim anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
36. Dikkatli olmadığım takdirde zarar verici hadiseler yaşanabilir	1	2	3	4	5	6	7
37. Birşey tam anlamıyla doğru yapılmaya kadar üzerinde çalışmaya devam etmeliyim	1	2	3	4	5	6	7
38. Şiddet içerikli düşüncelere sahip olmak, kontrolü kaybedeceğim ve şiddet göstereceğim anlamına gelir	1	2	3	4	5	6	7
39. Benim için bir felaketi önlemekte başarısız olmak ona sebep olmak kadar kötüdür	1	2	3	4	5	6	7
40. Bir işi mükemmel biçimde yapmazsam insanlar bana saygı duymaz	1	2	3	4	5	6	7
41. Yaşamımdaki sıradan deneyimler bile tehlike doludur	1	2	3	4	5	6	7
42. Kötü bir düşünceye sahip olmak, ahlaki açıdan kötü bir şekilde davranmaktan çok da farklı değildir	1	2	3	4	5	6	7
43. Ne yaparsam yapayım, yaptığım iş yeterince iyi olmayacaktır	1	2	3	4	5	6	7
44. Düşüncelerimi kontrol edemezsem cezalandırılırım	1	2	3	4	5	6	7

EK-6

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Psk. Ceyda Cevheri 1991 yılında İstanbul da doğdu. İlk-orta ve lise eğitimini Şanlıurfa da tamamladı.

Eğitim Durumu:

2009 yılında Şanlıurfa Anadolu İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. 2010 yılında İstanbul Şehir Üniversitesi % 100 İngilizce Psikoloji bölümünü kazandı. 2015 yılında mezun oldu. 2015 yılında Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans programına başladı.

Staj Deneyimi

Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Erişkin Psikiyatri Birimi, 2015
NP İstanbul Nöropsikiyatri Hastanesi, 2016

Klinik Deneyim

Gönüllü Psikolog, Np İstanbul Nöropsikiyatri Hastanesi

İş Deneyimi

Psikolog, Şanlıurfa Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Yabancı Dili

İngilizce